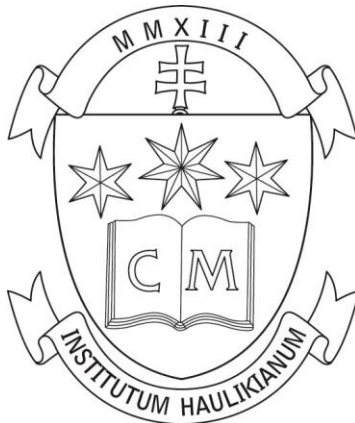
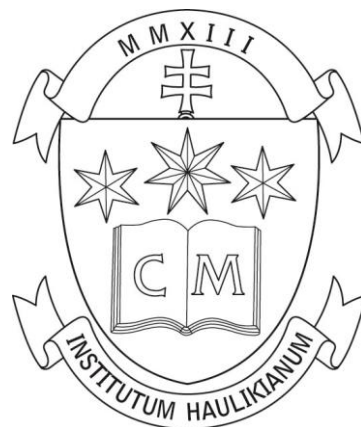
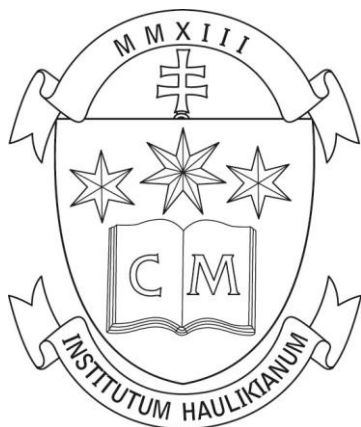

PAVOL ZEMKO

VÝROČIA OSOBNOSTÍ HAUKOVHO INŠTITÚTU

Text neprešiel jazykovou úpravou

Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová
Trnava

2022

1.vydanie

144 s.

Elektronická publikácia
ISBN 978 – 80 – 89979 – 34 - 9

INTRODUCTION

**V roku 2021 sme si kvôli svetovej pandémie koronavírusu
Covid – 19 nemohli pripomenúť:**

210.výročie Haulikovej kňazskej vysviacky
(18.apríla 1811 v Trnave, Mons. Miklósom Rauscherom,
ostrihomským pomocným biskupom)

200.výročie Moysesovej kňazskej vysviacky
(14.január 1821 v Ostrihome)

170.výročie: Moysesovho vymenovania za banskobystrického biskupa
(17.februára 1851 bl. Piom IX., pápežom),
biskupskej vysviacky
(25.mája 1851 v Ostrihome, Jánom kardinálom Scitovským,
ostrihomským arcibiskupom a prímasom)
ako i biskupskej inštalácie
(23.júla 1851 v Banskej Bystrici)

170.výročie Palárikových nútených exercícií
(12.januára – 1.februára 1851 v Ostrihome)

165.výročie Haulikovho vymenovania za kardinála
(16.júna 1856, bl. Piom IX., pápežom)

Dúfam, že si v roku 2022 budeme môcť pripomenúť:

225.výročie narodenia Štefana Moyses
(24.októbra 1797 vo Veselom)

200.výročie narodenia Jána Palárika
(27.apríla 1822 v Rakovej)

185.výročie Haulikovho nominovania za biskupa
(8.mája 1837 cisárom Ferdinandom V.),
vymenovania za záhrebského biskupa
(2.októbra 1837 pápežom Gregorom XVI.)
a biskupskej vysviacky
(10.decembra 1837 vo Viedni Ludovicom Altierim, apoštolským
nunciom pri Rakúskom cisárstve)

175.výročie kňazskej vysviacky Jána Palárika v Ostrihome
(1847)

165.výročie, čo si kardinál Haulik prevzal osobne od pápeža
kardinálsky prsteň a klobúk
(19.marca 1857 v Ríme bl. Pius IX. pápež)

160.výročie príchodu Jána Palárika na faru v Majcichove
(23.novembra 1862 ako administrátor farnosti, 19.mája 1863
inštalovaný farár)

Ale i v následnom roku 2023 chcem spolu s vami osláviť

235.výročie narodenia Juraja kardinála Haulika

(20.apríla 1788 v Trnave)

185.výročie Haulikovej biskupskej inštalácie v Záhrebe

(8.januára 1838 v katedrále Nanebovzatia Panny Márie
a svätých Štefana a Ladislava; Haulik tu zotrval až do svojej smrti,
11.mája 1869, t.j. plných 31 rokov)

*170. výročie povýšenia biskupa Juraja Haulika za arcibiskupa –
metropolitu a následne jeho uvedenie do úradu*

(8.mája 1853 v Záhrebe)

95.výročie exhumácie a nového pochovania Jána Palárika

a postavenia pomníka kanonikom Jurajom Gajdošíkom
(počas jubilejných osláv 21.októbra - 20.novembra 1928 v
Majcichove)

ako i

*10.výročie premenovania Divadelno – speváckeho súboru Jána
Palárika na Haulikov inštitút (2013)*

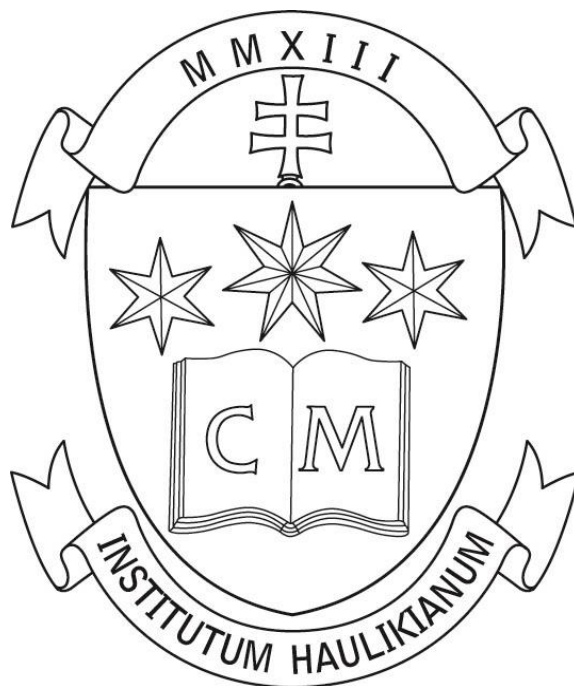
a prijatia za člena združenia Životnými cestami Jána Palárika
(14.marca 2013 v Banskej Štiavnici)

ale i

20.výročie existencie

(16.augusta 2004 najskôr ako Divadelno – spevácky súbor Jána
Palárika)

HAULIKOV INŠTITÚT TRNAVA

usporiadal vedeckú konferenciu na tému:

**HAULIKOV INŠTITÚT SI PRIPOMÍNA VÝROČIA
SVOJICH VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ:
HAULIKA, MOYSESA A PALÁRIKA**

27. apríla 2022 v Majcichove

v spolupráci s

COLLEGIUM HUMANUM WARSZAWA

COLLEGIUM HUMANUM
SZKOŁA GŁÓWNA MENEDŻERSKA

a

**DETAŠOVANÝM PRACOVISKOM BL. LADISLAVA
BATTHYÁNY – STRATTMANNA DUNAJSKÁ STREDA
VYSOKEJ ŠKOLY ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE
SV. ALŽBETY BRATISLAVA**

Zostavovateľ publikácie:

- doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL. M., O.C.H. – associate professor

Obsahový zámer:

- Séria inšpiratívnych prednášok predsedu Haulikovho inštitútu v Trnave o štúdijských osobnostiach Haulikovho inštitútu: Haulikovi, Moysesovi a Palárikovi, ktoré odznali na vedeckej konferencii na tému: *Haulikov inštitút si pripomína výročia svojich významných osobností: Haulika, Moyses a Palárika*, Majcichov, 27. apríla 2022, konanej v deň osláv 200.výročia narodenia Jána Palárika

Vedecký výbor konferencie:

- doc. Ing. Ján Bitter, CSc
- prof. Ing. Miriam Bitterová, PhD
- prof. dr hab inž ThLic. Paweł Stanisław Czarnecki, MBA, DBA, LL.M., MPH, Dr.h.c. mult., O.C.H. – Warszawa, Poľská republika
- Dr. h. c. mult. doc. PhDr. PaedDr. ThLic. György Herdics, PhD, MBA, O.C.H. – mimoriadny profesor
- doc. Ing. Ján Jasovský, PhD, Dr.h.c.
- doc. Dr. Jan Popelka, CSc – Hradčovice, Česká republika
- prof. Mgr. art. Božidara Turzonovová, Ph. D.
- doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th.D., Ph.D.h.c., EMBA, LL.M., O.C.H. – associate professor

Organizačný výbor konferencie:

- PhDr. Beáta Áčová, PhD, MBA, LL.M.
- ThLic. PhDr. PaedDr. Martin Klement, PhD, Ph.D.h.c., MBA, LL. M.
- PhDr. Mária Marková, PhD
- Bc. Ivona Matúšová, MBA, O.C.H.
- PhDr. Simona Rečná
- MUDr. Peter Snopek
- Mgr. Jarmila Šturdíková
- Mgr. Monika Šturdíková
- Mgr. Vladimír Žák

Moderátori konferencie:

- Alojz Matúš
- Ľubica Štefunková

Program konferencie:

Privítanie

Prednášky:

1. *Kardinál Haulik kráčal po ceste svätosti od Trnavy cez Viedeň a aj v Záhrebe*
2. *Curriculum vitae kardinála Juraja Haulika*
3. *Biskupská vysviacka Štefana Moyses*
4. *Curriculum vitae biskupa Štefana Moyses*

5. Oslávme dvesté výročie narodenia Jána Palárika

6. Curriculum vitae kňaza Jána Palárika

Záver: Bc. Ivona Matúšová, MBA, O.C.H. – podpredsedníčka
Haulikovho inštitútu v Trnave

Recenzenti publikácie:

- PhDr. Beáta Áčová, PhD, MBA, LL. M.
- ThLic. PhDr. PaedDr. Mgr. Martin Klement, PhD, Ph.D.h.c., MBA, LL. M.
- PhDr. Simona Rečná
- MUDr. Peter Snopek

Technická spolupráca:

- Bc. Ivona Matúšová, MBA, O.C.H.
- **Za obsah príspevkov zodpovedá sám autor**
- **Text neprešiel jazykovou úpravou**

*J. Em. Mons. ThDr. Juraj kardinál Haulik de Várallya,
záhrebský arcibiskup – metropolita*¹

¹ https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:GMB.C_12690

1. KARDINÁL HAULIK KRÁČAL PO CESTE SVÄTOSTI OD TRNAVY CEZ VIEDEŇ A AJ V ZÁHREBE

Trnavský rodák, kardinál Juraj Haulik, záhrebský arcibiskup ² sa narodil 20.apríla 1788. Pri krste mu rodičia Juraj a Klára rod. Repkayová dali meno po sv. Jurajovi, tak ako sa vlastne volal aj otec. Sv. Juraj – veľkomučeník a divotvorca sa v Cirkvi uctieva ako vojak, ktorý za Krista položil svoj život v 3.stor. ³ Jeho hrob je v meste Lod juhovýchodne od Tel Avivu v Izraeli. ⁴

Hrob sv. Juraja, Lod v Izraeli ⁵

2 Porov. DEŽELIČ, V., st. 2009. *Kardinal Haulik nadbiskup zagrebački 1788 – 1869. Prigodom 140.obljetnice smrti kardinala Haulika (1778 – 1869 - 2009)*. Zagreb: Glas koncila, 2009, 292 s. ISBN 978 – 953 – 241 – 197 - 3.

Porov. DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 208 s. ISBN 978 – 80 – 570 – 0842 – 2.

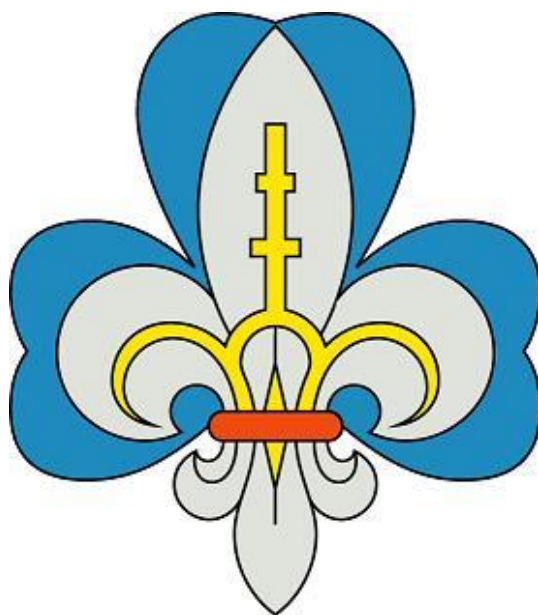
Porov. DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.

3 <https://www.zivotopisysvatych.sk/juraj/>

4 <https://sk.wikipedia.org/wiki/Lod>

5 [https://sk.wikipedia.org/wiki/Juraj_\(sv%C3%A4tec\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Juraj_(sv%C3%A4tec))

Sv. Juraj býva znázorňovaný s kopijou a s drakom, ktorý predstavuje zlého ducha, s ktorým svätec bojoval a zápasil, ako vlastne aj my všetci. No on svoj zápas vyhral.⁶ Patrí medzi štrnástich pomocníkov v núdzi,⁷ a pretože je patrónom aj Anglicka a rytierov,⁸ v ktorom sa zrodilo skautské hnutie, je aj ich patrónom.⁹ Jeho liturgický sviatok je 23.apríla,¹⁰ no na Slovensku sa slávi o deň neskôr – 24.apríla.

Znak Slovenského skautingu¹¹

⁶ [https://sk.wikipedia.org/wiki/Juraj_\(sv%C3%A4tec\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Juraj_(sv%C3%A4tec))

⁷ <https://modlitba.sk/?p=7534>

⁸ <https://sk.wikipedia.org/wiki/Skauting>

⁹ Porov. <https://www.scout.org/>

Porov. <https://www.waggs.org/en/>

Porov. <https://114zbor.webnode.sk/products/a24-aprila-sviatok-sv-juraja-patron-skautov/>

¹⁰ <http://www.santiebeati.it/dettaglio/26860>

¹¹ https://sk.wikipedia.org/wiki/Slovensk%C3%BD_skauting

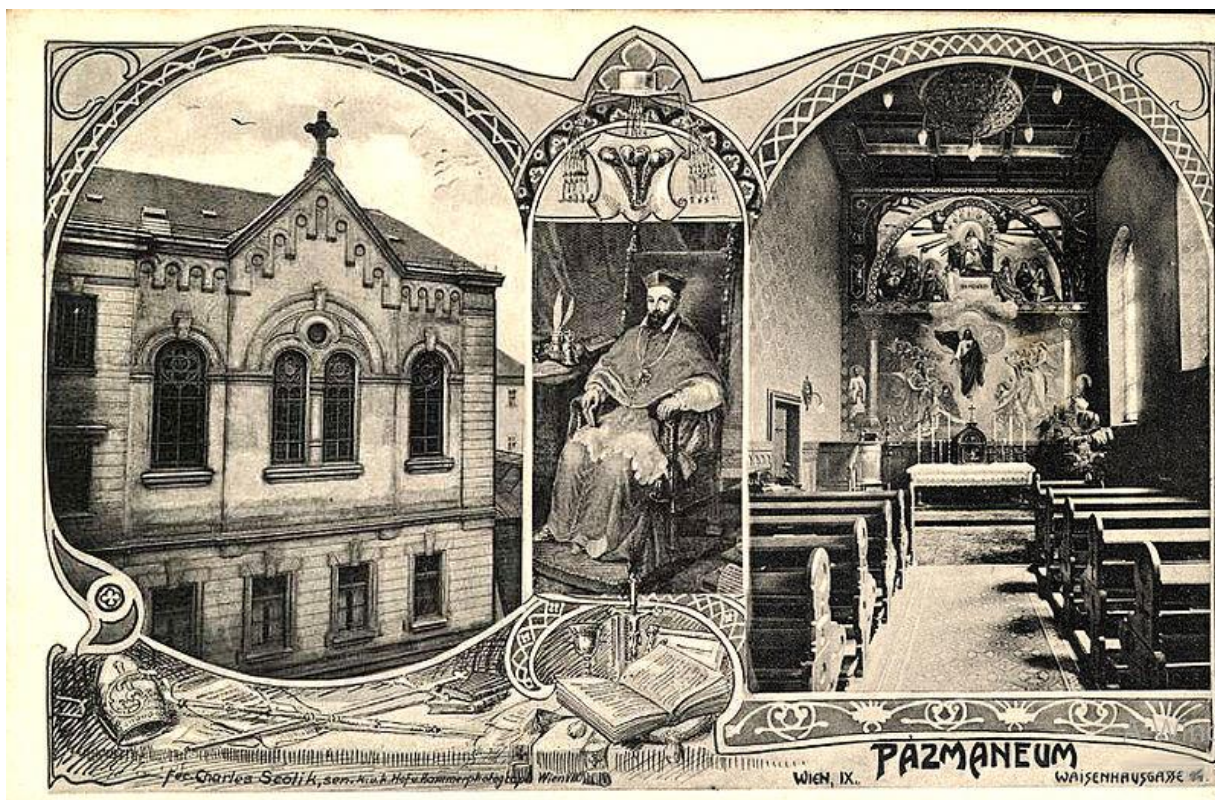

Zľava: základná škola, gymnázium, Kňazský seminár Marianum a šľachtický konvikt (potom Malý seminár, dnes sídlo Arcibiskupského úradu) v Trnave¹²

Juraj Haulik Katolíckej cirkvi zasvätil celý svoj život, ako jeho krstný patrón – sv. Juraj, k čomu zameral aj svoje štúdiá. Ľudovú školu absolvoval v Trnave a Gymnázium v Ostrihome – po šiesty ročník a potom ho dokončil v Trnave. Pred prijatím duchovného kňazského povolania, študoval najskôr filozofiu v Trnave a napokon teológiu v *Pázmaneu* vo Viedni.¹³ Súkromne ich potom dokončil v Trnave.

¹² <https://www.skolske.sk/clanok/50762/trnava-gymnazium-jana-holleho-oslavuje-storocnicu>

¹³ Latinsky: Collegium Pazmanianum - maďarský rímskokatolícky kňazský seminár vo [Viedni](#). Založený bol v roku 1624 kardinálom [Petrom Pázmaňom](#), ostrihomským arcibiskupom, pre kandidátov štúdia teológie z Uhorska kvôli štúdiu na univerzite vo Viedni. In: <https://sk.wikipedia.org/wiki/P%C3%A1zmaneum>
Porov. http://pazmaneum.katolikus.hu/?page_id=268&lang=de

Poštová pohľadnica Pázmanea vo Viedni ¹⁴

Napokon mu nič nebránilo v tom, aby prijal tzv. vyššie kňazské svätenia v rodnej Trnave: 1.decembra 1810 ho ostrihomský pomocný biskup Miklós Rauscher (1759 - 1815) ¹⁵ vysvätil za *subdiakona*, 3.decembra 1810 za *diakona* a 18.apríla 1811 za *presbytera*, a to vo Farskom kostole sv. Mikuláša, ktorý v tom čase plnil funkciu *kvási* katedrály. Totiž ostrihomska kapitula sídlila v strachu pred Turkami v Trnave (1543 – 1820). Dnes je farský kostol sv. Mikuláša v Trnave od 9.novembra 2008 povýšený pápežom Benediktom XVI. (2005 – 2013) na *baziliku minor* a stal sa najvýznamnejším mariánskym

¹⁴ https://commons.wikimedia.org/wiki/File:P%C3%A1zm%C3%A1neum_k%C3%A9peslap.jpg

¹⁵ Porov. <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/brausn.html>

pútnym miestom Trnavskej arcidiecézy s milostivým obrazom slziacej *Trnavskej Panny Márie*.¹⁶

Kaplnka Trnavskej Panny Márie v Bazilike minor - Farskom kostole sv. Mikuláša v Trnave

Na cestu kňazstva vykročil od Trnavskej Panny Márie a sv. Košických mučeníkov

Haulikov rodný dom, farský kostol a budova fary sídlili neďaleko od seba na Námestí sv. Mikuláša iba pár krokov od seba.

¹⁶ Porov. <https://www.abu.sk/arcidieceza/bazilika-sv-mikulasa-v-trnave/>

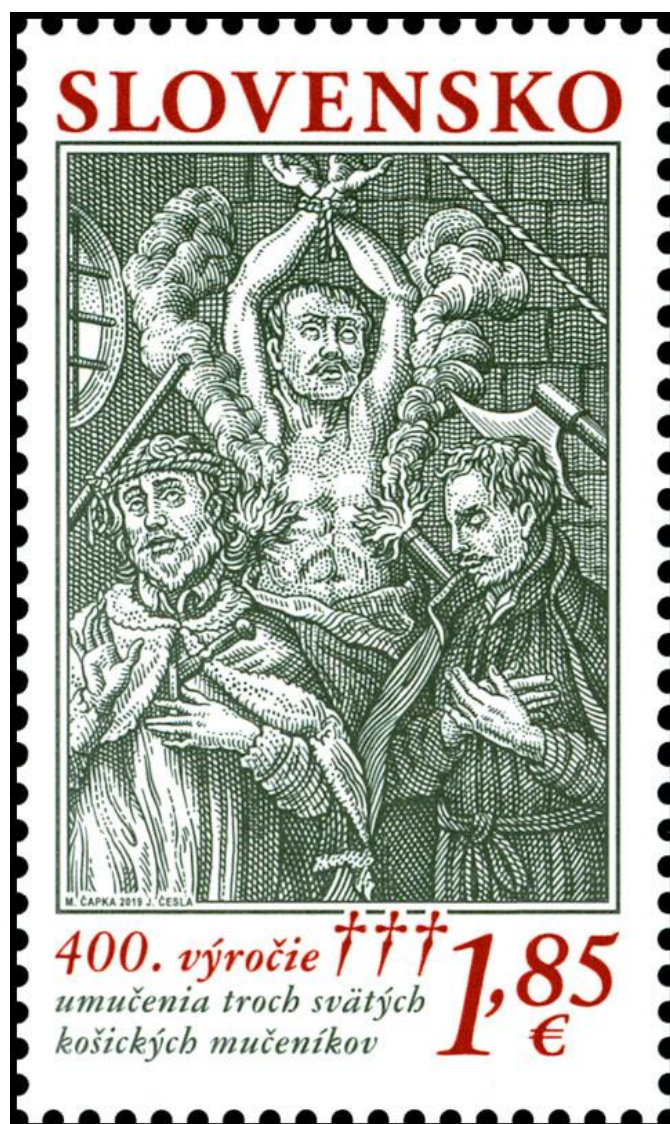

Rodný dom kardinála Haulika (druhý zľava), vedľa dva kanonické domy a priečelie budovy fary, veže baziliky minor a budova bývalého biskupského úradu – vpravo¹⁷

Tam sú aj *kanonické domy*, kde bývali trnavskí kanonici a je tam aj bývalá budova biskupského úradu. Odtiaľ je to zase len zopár metrov vedľa súčasnej budovy Arcibiskupského úradu a bývalého sirotinca smerom do centra mesta ku Kostolu sv. Anny a kláštoru sestier uršulínok, ktoré zriadili materskú a základnú školu ako i gymnázium.

¹⁷ https://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Trnava_-_N%C3%A1mestie_sv._Mikul%C3%A1%C5%A1a.jpg

Práve tu v Kostole sv. Anny odslúžil 6.mája 1811 Juraj Haulik svoju prvú sv. omšu – primície. Aj v tomto *trnavskom* kostole sa pod pravým bočným oltárom Panny Márie uchovávajú relikvie sv. Košických mučeníkov. Boli traja sv. Marek Križin – ostrihomský kanonik a jezuiti – Štefan Pongrácz a Melichar Grodziecki.

*Poštová známka: 400.výročie mučeníckej smrti troch svätých košických mučeníkov*¹⁸

¹⁸ Slovenská pošta, a.s., vydala 6. septembra 2019 príležitostnú poštovú známku 400. výročie mučeníckej smrti troch svätých košických mučeníkov. Grafika, použitá pri výtvarnom návrhu známky od akademického maliara Mariána Čapku a Mgr. art. Jozefa Česlu, pochádza z knihy Gabriela Hevenesiho *Ungaricae Sanctitatis Indicia*

*Interiér Kostola sv. Anny v Trnave*¹⁹

A v tomto rehoľnom kostole sú v cínovej truhle uložené relikvie všetkých troch svätcov; lebo relikvie ich lebiek oných dvoch jezuitských sv. Košických mučeníkov sa nachádzajú zase cez susedné *Trojičné námestie* v neďalekom jezuitskom Kostole Najsv. Trojice na ľavom zadnom bočnom oltári Panny Márie.

(Dôkazy svätosti Uhorska), ktorá bola vydaná v roku 1737 v Trnave. V knihe je 53 medirytinových ilustrácií viedenských rytcov Johanna Jacoba Hoffmanna a Johanna Sigismunda Schotta. In:

<https://www.postoveznamky.sk/400-vyrocie-mucenickej-smrti-troch-svatych-kosickych-mucenikov>

¹⁹ <https://www.ursulinky.sk/ursulinske-kostoly/>

Relikviár na bočnom oltári Panny Márie v Kostole Najsv. Trojice v Trnave²⁰

²⁰ http://janmihal.blogspot.com/2015_03_31_archive.html

Kostol Najsv. Trojice v Trnave na príležitostnej poštovej pečiatke ²¹

Pán Boh doprial Jurajovi Haulikovi požehnaných 81 rokov života, z toho v Katolíckej cirkvi prežil odovzdané 58 rokov od kňazskej vysviacky, biskupom bol 31,4 rokov a kardinálom 12.9 roka.

²¹ Po krutom mučení boli všetci traja najskôr pochovaní v Hertníku, až arcibiskup Peter Pázmaň dal ostatky mučeníkov previezť v roku 1635 do Trnavy v čase vzniku Trnavskej univerzity. Grófka Katarína Forgáčová ich dala zabaliť do purpuru a uložila ich do cínovej rakvy. Ostatky najskôr umiestnili v Kláštore klarisiek v Trnave (v dnešnom Západoslovenskom múzeu), kde bola predstavenou grófkina dcéra Mária. Po zrušení Kláštora klarisiek boli ostatky mučeníkov prevezené do Kostola sv. Anny v Trnave (uršulínsky kostol). Záujem o mučeníkov oživil jezuiti, ktorí sa po obnove rehole vrátili do Trnavy v roku 1853. Páter Jozef Boero v roku 1855 predložil listy týkajúce sa kanonizácie svätcov a 15. januára 1905 ich pápež sv. Pius X. vyhlásil za blahoslavených. 21. augusta 1905 sa uskutočnilo delenie ich ostatkov. Z poverenia ostrihomského arcibiskupa Klaudia Františka kardinála Vaszaryho po jednej kosti z ramena každého mučeníka vložili do relikviárov a odoslali do Ríma. 3. septembra 1905 sa v Kostole sv. Anny konala pontifikálna sv. omša a po nej ostrihomský pomocný biskup dr. Jozef Medard Kohl, OSB (1859 - 1928) otvoril rakvu a lebky Štefana Pongrácza a Melichara Grodzieckého s niekoľkými menšími kosťami odovzdal do opatery Spoločnosti Ježišovej v Trnave. Uložili ich v trnavskom jezuitskom Kostole Najsvätejšej Trojice pod sklo na ľavom bočnom oltári Panny Márie. Menšie ostatky boli prevezené do Košíc, kde boli uložené v premonštrátskom kostole a neskôr ich preniesli do Katedrály sv. Alžbety. Časť ostatkov Melichara Grodzieckého bola odoslaná do poľského mesta Cieszyn, do jemu zasvätenej kaplnky. Lebku Mareka Križina preniesli do ostrihomskej katedrály. Menšie ostatky odovzdali arcibiskupskému chrámu v Záhrebe a časť poslali aj do Chorvátska, do rodiska blahoslaveného – Križevca. Za svätých boli vyhlásení pápežom sv. Jánom Pavlom II. počas jeho 2.návštevy Slovenska dňa 2. júla 1995 na košickom letisku. In: <https://www.trnava-live.sk/2019/09/09/ostatky-svatych-kosicky-mucenikov-ulozili-v-trnave-vyrocie-ich-smrti-pripomina-prilezitostna-postova-znamka/>

**Biskupskú vysviacku ²² mu udelil
kandidát svätosti – *servo di Dio* kardinál Ludovico Altieri**

A to 10.decembra 1837 vo Viedni. Mons. Ludovico Altieri (1805 - 1867) bol arcibiskupom, apoštolským nunciom v Rakúskom cisárstve a Haulikovým hlavným biskupským konsekrátorom. ²³ Spolukonsekrátormi mu boli: Mons. Aristaces Azarian, C.M.Vd. (1782 – 1855) – titulárny biskup *Caesarea in Cappadocia* a generálny predstavený rehole mechitaristov vo Viedni ²⁴ ako aj Mons. Johann Michael Leonhard (1782 – 1863) – titulárny biskup *Diocletianopolis in Palaestina* a viedenský pomocný biskup. ²⁵

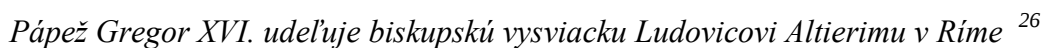
J. Em. Mons. Ludovico kardinál Altieri sa narodil 17.júla 1805 v Ríme. 24.marca 1833 bol vysvätený za kňaza a už o tri roky bol menovaný titulárnym arcibiskupom *Ephesus*. Biskupskú vysviacku prijal 17.júla 1836 v Ríme vkladáním rúk pápeža Gregora XVI. (1831 – 1846).

²² Porov. *Katechizmus katolickej cirkvi*, čl. 1555 – 1561.

²³ Porov. <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/batl.html>

²⁴ Porov. [Bishop Aristaces Azarian \[Catholic-Hierarchy\] \(catholic-hierarchy.org\)](https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/azarian.html)

²⁵ Porov. [Bishop Johann Michael Leonhard \[Catholic-Hierarchy\] \(catholic-hierarchy.org\)](https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/leonhard.html)

26 https://www.alamy.it/foto-immagine-papa-gregorio-xvi-benedice-e-consacra-ludovico-altieri-134706988.html?pv=1&stamp=2&imageid=8F3AC375-AE5B-481D-B388-715241591163&p=383793&n=0&orientation=0&pn=1&searchtype=0&IsFromSearch=1&srch=foo%3dbar%26st%3d0%26pn%3d1%26ps%3d100%26sortby%3d2%26resultview%3dsortbyPopular%26npgs%3d0%26qt%3dqregorio%2520xvi%26qt_raw%3dqregorio%2520xvi%26lic%3d3%26mr%3d0%26pr%3d0%26or%3d0%26creative%3d%26aq%3d0%26hc%3d0%26pc%3d%26blackwhite%3d%26cutour%3d%26tbar%3d1%26et%3d0x00000000000000000000000000000000%26vp%3d0%26loc%3d0%26imgt%3d0%26dtrf%3d%26dtt%3d%26size%3d0xFF%26archive%3d1%26groupid%3d%26ipseudoid%3d%26a%3d%26cid%3d%26cdsr%3d%26name%3d%26id%26qn%3d%26apalib%3d%26apallic%3d%26lightbox%3d%26gname%3d%26gtype%3d%26xstx%3d0%26simid%3d%26saveQry%3d%26editorial%3d1%26nu%3d%26t%3d%26edoptin%3d%26customgeoip%3d%26cap%3d1%26cbstore%3d1%26vd%3d0%26lb%3d%26fi%3d2%26edrf%3d%26ispremium%3d1%26flip%3d0%26pl%3d

*J. Exc. Mons. Ludovico Altieri, titulárny arcibiskup*²⁷

Následne sa stáva až do roku 1845 apoštolským nunciom Rakúskeho cisárstva vo Viedni.²⁸ Kardinálom *in pectore* ho pápež Gregor XVI. menoval už 14.decembra 1840, čo napokon zverejnil 21.apríla 1845.

²⁷ https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cardinale_Lodovico_Altieri.jpg

²⁸ Porov. https://sk.wikipedia.org/wiki/Rak%C3%BAske_cis%C3%A1rstvo

LUDOVICUS ALTIERI

ARCHIEPISCOPUS EPHESINUS
APUD AUSTRIÆ IMPERATOREM
ET HUNGARIÆ REGEM APOSTOLICUM
APOSTOLICÆ SEDIS NUNTIVS
ROMANUS

*Čiernobiely erb arcibiskupa a apoštolského nuncia Mons. Ludovica Altieriho*²⁹

Mons. Ludovico Altieri bol menovaný *kardinálom* – *presbyterom* a následne *kardinálom* - *diakonom* v *Santa Maria in Campitelli* v Ríme.³⁰ Po ukončení svojej diplomatickej misie vo Viedni ho pápež bl. Pius IX. (1846 - 1878) až do svojej smrti poveril ako: *camerlenga* Svätej Stolicy, 1857; *kardinála* – *biskupa*³¹ rímskej *Diocesis Suburbicaria di Albano*, 1860;³² prefekta Kongregácie *Index librorum prohibitorum*, 1861 a archipresbytera Baziliky sv. Jána v Lateráne, 1863.

²⁹ <http://www.araldicavaticana.com/a040.htm>

³⁰ Porov. https://en.wikipedia.org/wiki/Santa_Maria_in_Campitelli

³¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Roman_Catholic_Suburbicarian_Diocese_of_Alban

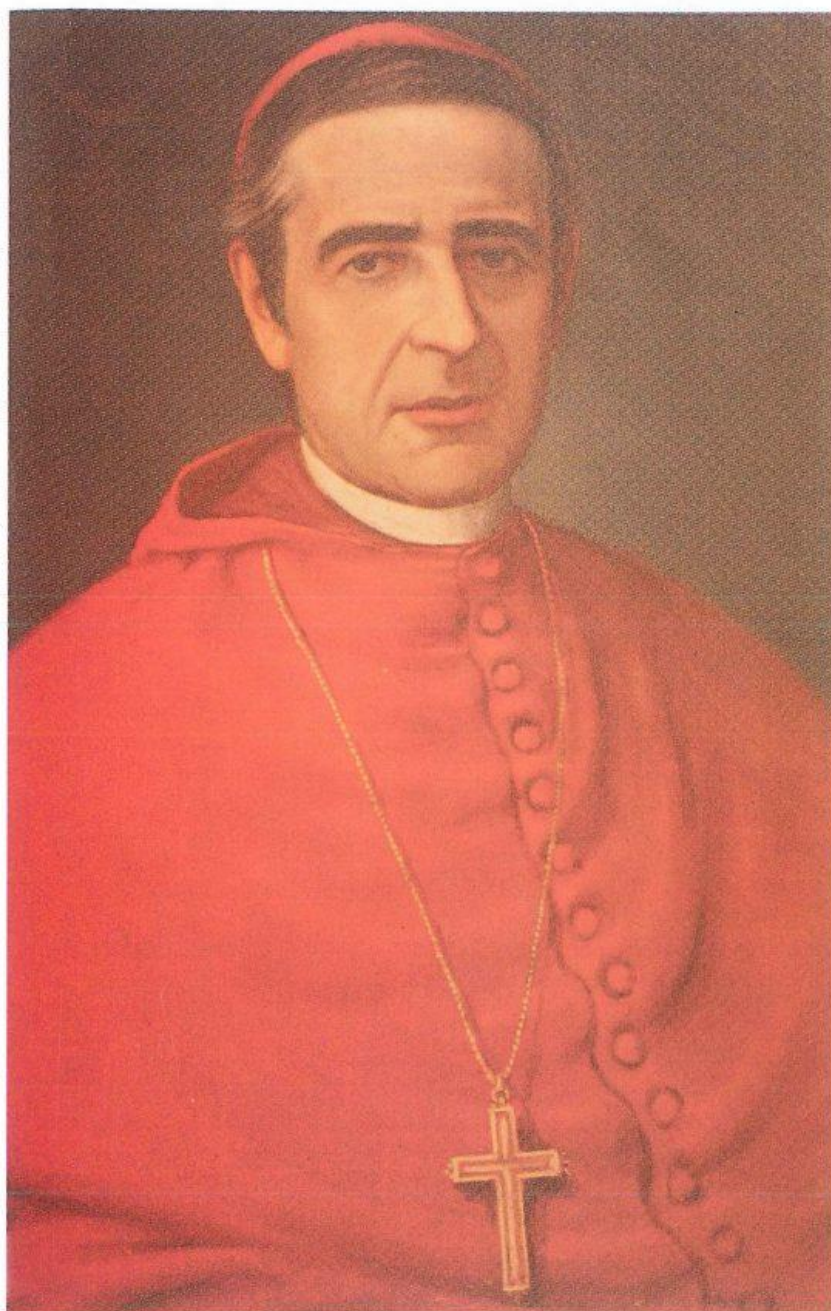
³² http://www.webdiocesi.chiesacattolica.it/ccci_new/s2magazine/index1.jsp?idPagina=19040

*Farebný erb kardinála Ludovica Altieriho*³³

Počas epidémie cholery kardinál Ludovico Altieri v svojej titulárnej suburbikárnej diecéze Albano sám aktívne pomáhal pri chorých, pričom sa nakazil a v povesti svätosti napokon 11.augusta 1867 zomrel.

³³ <http://www.araldicavaticana.com/a040.htm>

CARD. LUDOVICO ALTIERI

Roma, 1805 - Albano, 1867

*J. Em. Mons. Ludovico kardinál Altieri*³⁴

³⁴ <https://www.breviarium.eu/2020/03/11/lodovico-altieri-colera-albano/>

Pochovali ho na rímskom cintoríne Campo Verano.

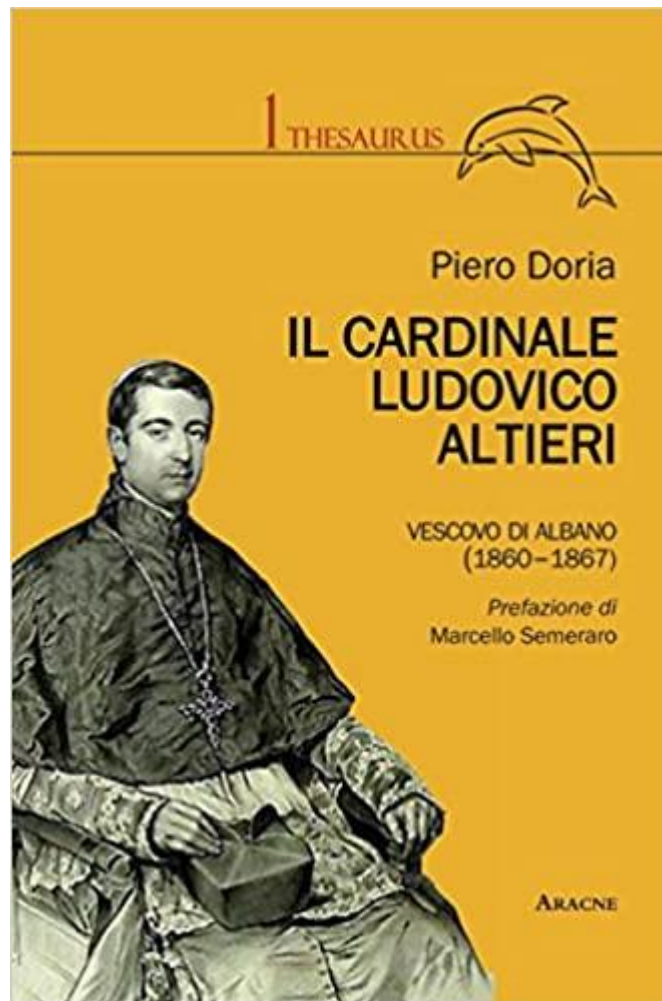

*Pamätná tabuľa na hrobe kardinála Ludovica Altieriho*³⁵

V Katolíckej cirkvi začal proces jeho vyhlásenia za svätého, pričom pápež Benedikt XVI. (2005 - 2013) mu priznal 14.marca 2009 titul *servo di Dio*.³⁶

³⁵ <http://www.chieracostui.com/costui/docs/search/schedaoltre.asp?ID=12827>

³⁶ Porov. https://en.wikipedia.org/wiki/Lodovico_Altieri

Publikácia o kardinálovi Ludovicovi Altierim ³⁷

Ako sa arcibiskup Ludovico Altieri stal kardinálom a Boh dá, že bude povýšený ku cti oltára ako svätý, jeho svätenec - biskup Juraj Haulik - sa ako on stal arcibiskupom a zároveň kardinálom, pričom celý život sa usiloval kráčať po ceste svätosti. ³⁸

³⁷ <https://www.amazon.it/cardinale-Ludovico-Altieri-Vescovo-1860-1867/dp/8854881821>

³⁸ Porov. DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.

Ako aj v Záhrebe, kde nasledoval vzor svojho blahoslaveného predchodcu

Bol ním bl. Augustín Kazotić, OP (1260 - 1323), záhrebský biskup a prvý chorvátsky svätec. Možno to bol práve jeho príhovor u Pána Boha v nebi, ktorý Jurajovi Haulikovi vyprosoval Božiu pomoc v jeho biskupskej službe v Záhrebe ako i v Chorvátsku. A to:

- aby sa naučil plynule chorvátsky ako i jeho kajkavské a ikavské nárečie
- aby dobre zvládol poverenie spravovať celú krajinu ako zástupca chorvátskeho bána
- ako prvý chorvátsky a záhrebský arcibiskup ako i prvý chorvátsky kardinál?!

*Bl. Augustín Kazotić, záhrebský biskup*³⁹

³⁹ <https://twitter.com/notruescotist/status/1290080176215224322>

Narodil sa v meste Trogir v Chorvátsku okolo roku 1260. Ako pätnásťročný vstúpil do rehole dominikánov v Splete, ktorá ho vyslala na štúdiá na sorbonskú univerzitu v Paríži. Po návrate zo štúdií pracoval v Bosne s generálnym predstaveným rádu o. Nicolom Bocassinim, ktorý sa neskôr stal pápežom bl. Benediktom XI. (1303 – 1304). A ten ho potom vymenoval za diecézneho biskupa v Záhrebe.

*Socha bl. Augustína Kazotiča v jeho rodnom meste Trogir, Chorvátsko*⁴⁰

⁴⁰

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b8/Augustin_Ka%C5%BEoti%C4%87_%28close-up%29.jpg

Svoju službu si vykonával príkladne ako známy teologický spisovateľ a hlásateľ Božieho slova, ktorý povzbudzoval kňazov svojej diecézy v pastoračii a v duchovnom živote. Reformoval liturgiu a zaviedol pôvodnú *záhrebskú liturgiu*. Založil katedrálnu školu a spoločné modlenie breviára v katedrále. Dbal na zdravú hygienu ľudí a väčšinu zo svojich diecéznych príjmov pravidelne dával chudobným. V roku 1312, keď sa stavala katedrála a panovalo veľké sucho, na príhovor blahoslaveného biskupa vytryskol prameň vody, dnes známy ako *Manduševac* na súčasnom *Námestí Jelačića* v Záhrebe.

*Bl. Augustín Kazotić, OP – záhrebský diecézny biskup*⁴¹

V roku 1322 ho pre tmavé intrigy uviedli do zlého svetla v súvislosti so sporom s kráľom. Aby všetko bolo v pokoji vyriešené,

⁴¹ Porov. <https://www.zg-nadbiskupija.hr/saints-and-martyrs/blessed-augustine-augustin-kazotic>

ustúpil kráľovi a súhlasil s tým, aby ho pápež Ján XXII. (1316 – 1334) preložil za diecézneho biskupa v meste Lucera v Apúlii v Taliansku. Mesto bolo dejiskom krvavého boja medzi prežívajúcimi Saracénmi a kresťanmi, ktorí sa tam po takmer storočnom nútenom násilnom snažení usadili. Vďaka svätosti svojho osobného príkladu a presvedčivej sile Božieho slova biskup Augustín Kazotić počas jedného roka vrátil mestu kresťanskú tvár a prinavrátil pokoj medzi jej obyvateľov.

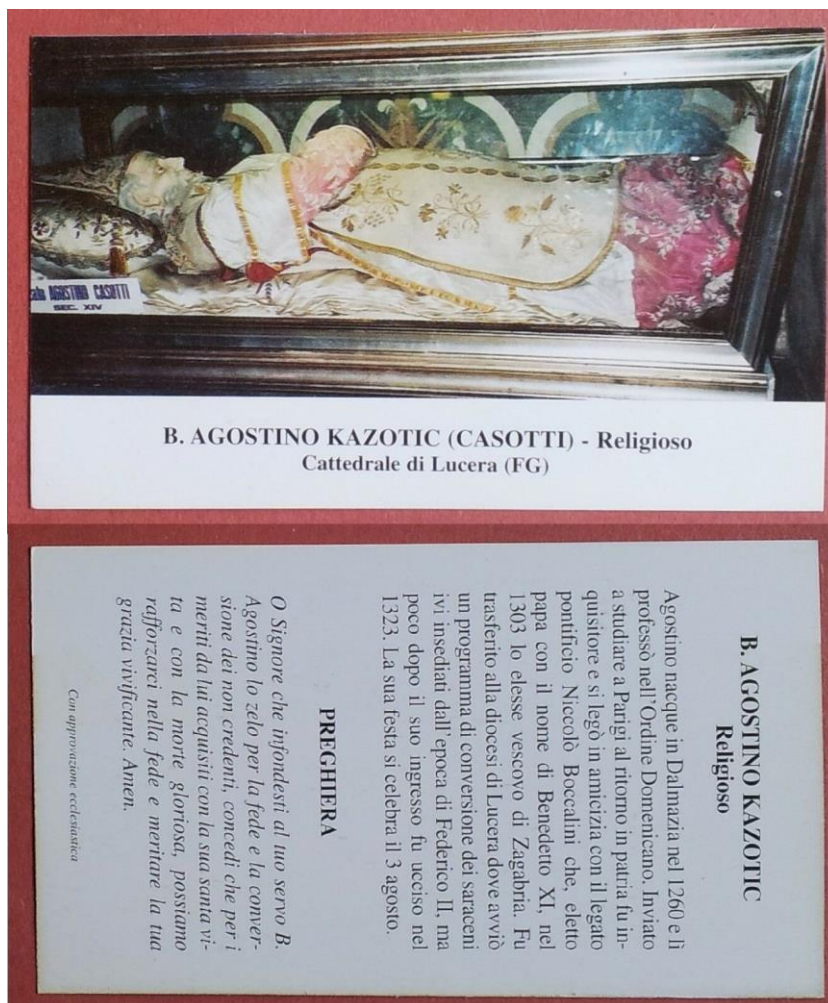
*Katedrála Nanebovzatia Panny Márie, Lucera v Taliansku*⁴²

42

https://www.google.com/search?q=Lucera%2C+catedrale%2C+beato+Agostino+Casotti%2C+foto&tbm=isch&ved=2ahUKEwi7nqDxqZzvAhVUgc4BHRPVCjwQ2-cCeqQIABAA&oeq=Lucera%2C+catedrale%2C+beato+Agostino+Casotti%2C+foto&gs_lcp=CgNpbWcQAzoECCMQJ1CRmIoBWJCbiwFqtZ-LAWqAcAB4AIAB1qGIAe0dkqEGMC4yOS4xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=Ac5DYPuZJdSCur4Pk6qr4AM&client=firefox-b-d#imgsrc=aCVSCr5Ls8E2pM

Biskup Augustín Kazotić zomrel v povesti svätosti vo svojej diecéze 3. augusta 1323. Pochovali ho v Bazilike - Katedrále Nanebovzatia Panny Márie v Lucere, kde dodnes uchovávajú jeho telesné pozostatky. Pápež Inocent XII. (1692 - 1700) ho 17. júla 1700 vyhlásil za blahoslaveného, pričom sa stal prvým svätým Chorvátom.

43

Modlitebný obrázok bl. Augustína Kazotića⁴⁴

⁴³ Porov. <http://santibeati.it/dettaglio/90791>

⁴⁴ <https://www.ebay.it/itm/162473109414?mkevt=1&mkcid=1&mkrid=724-53478-19255-0&campid=5338722076&toolid=10001>

Jeho pamiatka je v Lucere stále živá, lebo 29.marca 2018 zriadili *Katedrálnu školu blahoslaveného Augustína Kazotiča*.⁴⁵

*Erb Katedrálnej kapituly, Lucera v Taliansku*⁴⁶

Tak ako je dodnes živá aj Haulikova pamiatka v Záhrebe – pôsobenie milosrdných sestier a otcov jezuitov, existencia

⁴⁵ Porov. <http://diocesiluceratroia.it/il-vescovo-ha-istituito-la-scuola-delle-cattedrali/>

⁴⁶ <http://diocesiluceratroia.it/capitolo-cattedrale-di-lucera-rinnovate-le-cariche/>

Hospodárskeho spolku, *Književa društva svetog Jeronima*, Katolíckych novín ako i mnohých kostolov, škôl a inštitúcií.⁴⁷

Alebo Haulikov úspech bol skôr na príhovor Božej Matky, Panny Márie, ktorej najvýznamnejšie pútne miesto v Chorvátsku – Marija Bistrica sa nachádza práve na území jeho záhrebskej diecézy?! Odišiel do Záhrebu z Trnavy - od slziaceho milostivého obrazu Trnavskej Panny Márie v Trnave, ktorá patrí k významným slovenským pútnym miestam ako i k významným v Haulikovej rodnej diecéze?!

*Marija Bistrica v Chorvátsku*⁴⁸

⁴⁷ DEŽELIČ, V., st. 2009. *Kardinal Haulik nadbiskup zagrebački 1788 – 1869. Prigodom 140.obljetnice smrti kardinala Haulika (1778 – 1869 - 2009)*. Zagreb: Glas koncila, 2009, 292 s. ISBN 978 – 953 – 241 – 197 - 3.

Milostivá socha Panny Márie, Marija Bistrica v Chorvátsku ⁴⁹

48

<https://www.facebook.com/TZO.Marija.Bistrica/photos/a.788996957821560.1073741838.254017447986183/788998331154756b>

49

https://www.google.com/search?q=Marija+Bistrica,+foto&client=firefox-b-d&sxsr=ALeKk03sSWB70KIs0N4nSalSR0VmyL9Llw:1618081997364&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=psJywm3I-ORDjM%252CRN9XR1oz4aapDM%252C_&vet=1&usq=AI4_-

A či Haulikov úspech v Božích podujatiach bol v Záhrebe na príhovor už spomínaného sv. Marka Križina, ostrihomského kanonika a jedného z košických mučeníkov, ktorého rodné mesto *Križevci* sa nachádzalo vtedy v jemu zverenej záhrebskej diecéze?!⁵⁰ Hoci v Haulikových časoch sa v trnavskom (1635) kostole sv. Anny (1782) už uchovávali relikvie Košických mučeníkov, ale oficiálne boli beatifikovaní až 15.januára 1905 pápežom sv. Piom X. (1903 – 1914) v Ríme a svätorečení 2.júla 1995 pápežom sv. Jánom Pavlom II. (1978 – 2005) v Košiciach. Ved' okrem toho je potrebné spomenúť historickú súvislosť, že tiež aj Haulik bol v rokoch 1825 – 1837 ostrihomským kanonikom.

sv. Marek Križin⁵¹

[kTBQzh2lW80v5o67RmcdvG9qsKF4A&sa=X&ved=2ahUKEwiv8K2VsftvAhXKDOwKHQ8tABIQ9QF6BAgXEAE#imgrc=uh3yZWcALOYCnM](https://www.christianitas.sk/kosicki-mucenici/)

⁵⁰ Dnes patrí mesto Križevci od 5.decembra 2009 do novej diecézy: Bjelovarsko – križevačka biskupija. In: <https://biskupija-bk.hr/>

⁵¹ <https://www.christianitas.sk/kosicki-mucenici/>

Za života hovorili o ňom ako o skutočnom Božom svätcovi -

tvrdia všetci, ktorí kardinála poznali.⁵² Záhrebský kanonik Josip Šušković sa o ňom vyjadril: *A čo mám povedať o jeho bezhriešnom živote, o ktorého čistote podobnej anjelom môžem s určitosťou povedať len toto: Pestoval horlivú zbožnosť a nepoškvrnenú svätosť života.*⁵³

*V ňom sa stretlo všetko, čím sa múdry človek odlišuje od davu: neobmedzená láska k blížnemu, nekolísavá významnosť, jemnosť pre spoznávanie krásy prírody aj umenia. Tieto tri vlastnosti sa v ňom spojili do jedinej veľpiesne ľudskej sľachetnosti.*⁵⁴

A to preto, lebo bol otcom chudobných, utešiteľom trpiacich, národným mecenášom. A preto, keď zomrel, *strata, ktorú utrpela Cirkev aj ľudstvo, je obrovská.*⁵⁵

Záver

Za nekanonizovaného svätca Juraja kardinála Haulika sa v nebi prihovárajú aj naši slovanskí vierozvestovia sv. Cyril a Metod,

⁵² DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*, s. 133 – 137. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.

⁵³ DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*, s. 133 – 137. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.

⁵⁴ DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*, s. 133 – 137. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.

⁵⁵ DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*, s. 133 – 137. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.

ktorých 1. 000 výročie príchodu na Veľkú Moravu oslávil v roku 1863 ako záhrebský arcibiskup a kardinál, kedy si pripomínal aj 25.výročie svojej biskupskej inštalácie v Záhrebe, a to 8.januára 1838. Keďže v roku predtým bol nominovaný kráľom Ferdinandom, 8.mája 1837; 11.mája 1837 zložil sľub vernosti kráľovi; 2.októbra 1837 ho vymenoval pápež a 10.decembra 1837 ho apoštolský nuncius vo Viedni, Ludovico Altieri – arcibiskup, vysvätil za biskupa.

A určite už vyše 176.rokov od 6.septembra 1845 sa za kardinála Haulika modlia na príhovor sv. Vincenta de Paul aj rehoľné *sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskoga*, ktoré pozval, aby pôsobili v jeho diecéze. Haulik dal pre nich postaviť kostol a kláštor (1841 – 1846), ktoré sám posvätil. Tiež zaobstaral pre kostol z Katakomb sv. Cyriaka v Ríme relikvie sv. Vincenta mučeníka.

Možno práve preto nechal vo Viedni namaľovať hlavný oltárny obraz, na ktorom sa nechal aj sám vyobraziť pod kľáčiacim sv. Vincentom de Paul, aby sa nie len za seba ale aj za neho stále modlili k svojmu nebeskému patrónovi. A preto dodnes nad oltárom vidíme na obraze vpravo dolu stojaceho biskupa Juraja Haulika oblečeného v pluviály, s mitrou, berlou a pektorálom vedľa prvých sestier.

Myslím si, že to sestry robia pre svoju provinciu, záhrebskú arcidiecézu ako i pre Chorvátsko dodnes!

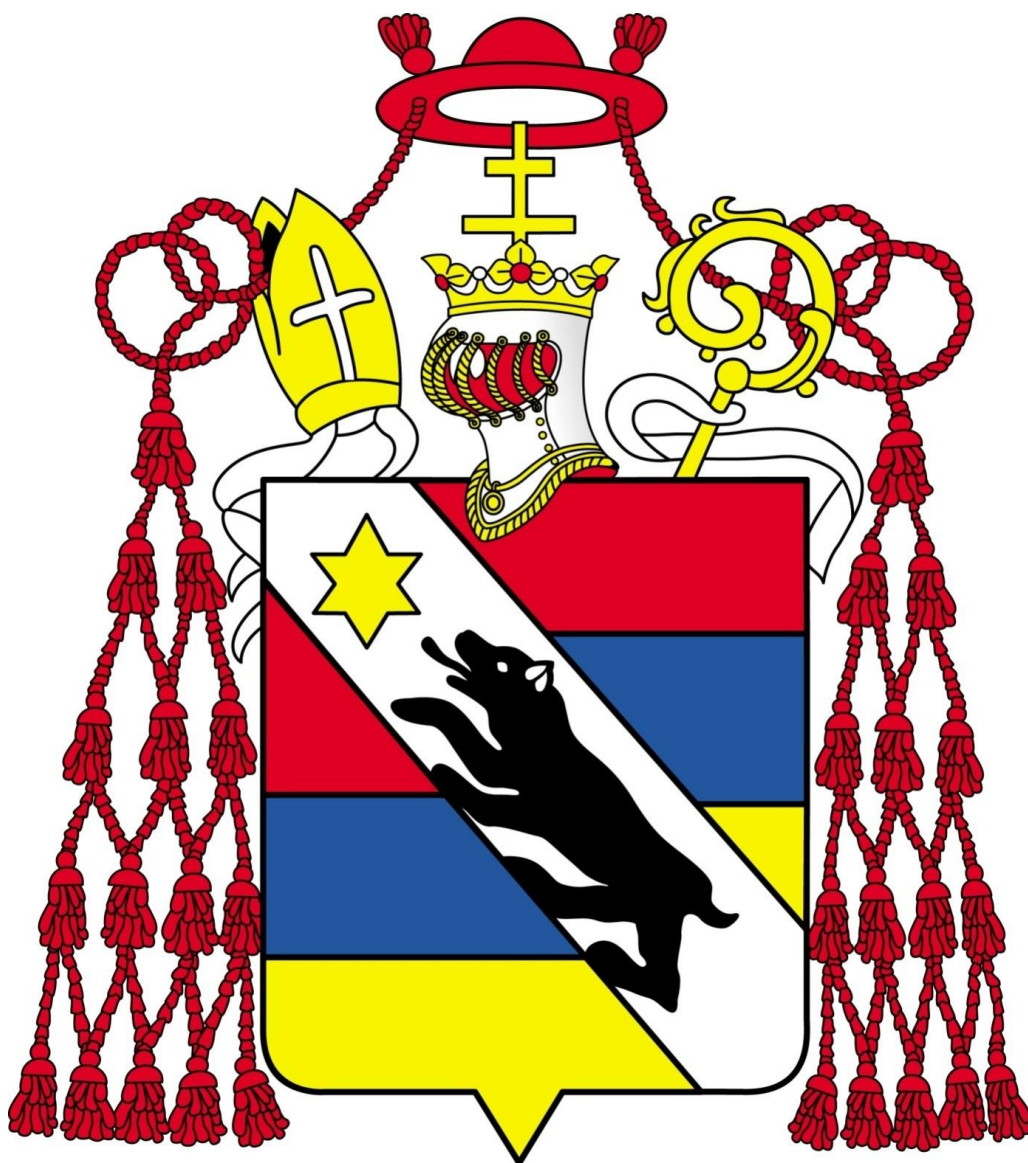

*Mumifikované relikvie sv. Vinka (Vincenta), mučeníka
pod bočným oltárom v ľavej bočnej lodi, Crkva sv. Vinka Paulskoga, Zagreb⁵⁶*

A preto zverme sa aj my pod ochranu spomínaných *Haulikových* svätcov! No nech orodujú aj za nášho Juraja kardinála Haulika ako i za náš *Haulikov inštitút*, ale aj Trnavu a Záhreb, celé Chorvátsko či Slovensko!

56

<https://archive.org/details/CrkvaSv.VinkaPaulskogZagreb27.9.2016/Crkva%20sv.%20Vinka%20Paulskog%2C%20Zagreb%2C%2027.9.2016%20%2818%29.JPG>

*Erb záhrebského arcibiskupa Juraja kardinála Haulika prepísaný do súčasnej podoby
Ladislavom Vrtelom, heroldom Slovensko⁵⁷*

⁵⁷ Porov. CZARNECKI, P. S. – ZEMKO, P. Z Trnavy do Záhrebu pod ochranou sv. Marka Križina. In: ZEMKO, P. 2020. Kardinál Haulik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 10.decembra 2019 v Trnave. Trnava: Haulikov inštitút 2020, 41 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 973532 – 2 – 3.

2. CURRICULUM VITAE KARDINÁLA JURAJA HAULIKA

- Záhrebský arcibiskup J. Em. Mons. ThDr. Juraj kardinál Haulik sa narodil 20.apríla 1788 v Trnave rodičom Jurajovi a Kláre rod. Repkayovej. Pokrstený bol vo Farskom kostole Bazilike minor sv. Mikuláša v Trnave.
- Ľudovú školu absolvoval v Trnave, stredné absolvoval v: Ostrihome, 1. – 6.ročník, 7. – 8. ročník v Trnave; filozofiu študoval v Trnave, teológiu na Pázmaneu vo Viedni, ktoré skončil v roku 1807. Súkromne ju potom dokončil v Trnave.
- Ostrihomský pomocný biskup Mons. Miklós Rauscher (1759 – 1815) ho v Trnave vysvätil za: subdiakona – 1.decembra 1810, diakona – 3.decembra 1810, presbytera – 18.apríla 1811. Prvú sv. omšu (primície) slúžil 6.mája 1811 v uršulínskom kostole sv. Anny v Trnave.
- Kaplánoval na fare v Komárne,
 - odkiaľ bol povolaný do Budína za archivára a tajomníka vikariátu;
 - na univerzite v Pešti si dokončí v roku 1819 doktorát z teológie;
 - kardinál – primas Alexander Rudnay si ho povolal za svojho tajomníka v roku 1820, pričom mu najviac pomáhal na synodách v roku 1822 a 1828;
 - v roku 1824 sa stáva assessorom,

- v roku 1825 je menovaný ostrihomským kanonikom;
 - v roku 1830 sa stáva poradcom uhorského guvernéra a titulárnym biskupom Prištiny (bez biskupskej vysviacky)
 - a v roku 1831 sa sťahuje do Viedne ako dvorný radca a referent dvornej kancelárie.
- 1.júla 1832 bol síce menovaný za prepošta Katedrálnej kapituly v Záhrebe, ale inštalovaný bol v zastúpení kanonikom Mihičom 26.augusta 1832, nakoľko ešte päť rokov zostal pracovať vo Viedni pri cisárskom dvore. Do Záhrebu prichádzal len sporadicky.
- Rakúsky cisár a kráľ: český, uhorský, ale i kráľ Lombardie a Benátska, Ferdinand V. Habsburský (1835 – 1848) ho po smrti Mons. Alexandra Alagoviča, tiež rodáka z Trnavska z obce Malženice, 8.mája 1837 nominuje za záhrebského biskupa.
 - Juraj Haulik 11.mája 1837 zložil prisahu vernosti do cisárových rúk
- 2.októbra 1837 ho napokon vymenoval za záhrebského biskupa aj pápež Gregor XVI. (1831 – 1846).
 - Ako päťdesiatjeden ročný prijal biskupskú vysviacku 10.decembra 1837 vo Viedni prostredníctvom *servo di Dio*, titulárneho arcibiskupa Mons. Ludovica Altieriho (1805 – 1867), apoštolského nuncia v Rakúskom cisárskom dvore vo Viedni (1836 – 1845); spolukonsekrátormi boli: Mons. Aristaces Azarian, C.M.Vd. (1782 – 1855) – titulárny biskup a generálny predstavený rehole mechitaristov vo

Viedni a Mons. Johann Michael Leonhard (1782 – 1863) – pomocný biskup vo Viedni.⁵⁸

- Do Záhrebu prišiel 6.januára 1838. Hneď na druhý deň 7.januára 1838 mal v katedrále svoj prvý príhovor; - napokon ho 8.januára 1838 inštalovali za 70. diecézneho záhrebského biskupa a nástupcu bl. Augustína Kazotiča (okolo roku 1260 – 1323) – prvého chorvátskeho svätca; - prvú sv. omšu odslúžil až na Veľkú noc 1838 v kajkavskom nárečí; - svojim tajomníkom menoval notára Pavao Stoosa, patriota a básnika
- 25.augusta 1850 bol spolukonsekrátorom košického biskupa Mons. Jozefa Kunsta (1790 – 1866), rodáka zo Zubrohlavy, neskoršieho arcibiskupa v Kalocsi, ktorý potom bol pri odčlenení Záhrebského biskupstva z Kalocskej metropolie
- Keď pápež bl. Pius IX. (1846 – 1878) bulou *Ubi primum placuit* povýšil v roku 1852 záhrebské biskupstvo na arcibiskupstvo, vyňal ho z právomoci arcibiskupa - metropolitu v Kalocsi v Maďarsku a cirkevne ju osamostatnil, novému arcibiskupstvu podriadil šesť chorvátskych a slavónskych diecéz (bosnianske, đakovačské – dnes Ďakovo - Osijek, srijemské, senjsko – modrušské – dnes Gospić - Senj, krbavské a križevacké) vyčlenených aj z ostrihomského arcibiskupstva, čím sa záhrebské arcibiskupstvo stalo metropolitným sídlom a svoju činnosť začala samostatná chorvátska provincia.

⁵⁸[http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_apo%C5%A1tolsk%C3%BDch_nunci%C5%AF_u_c%C3%ADsa%C5%99sk%C3%A9ho_dvora_\(1529%E2%80%931916\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_apo%C5%A1tolsk%C3%BDch_nunci%C5%AF_u_c%C3%ADsa%C5%99sk%C3%A9ho_dvora_(1529%E2%80%931916))

Juraj Haulik sa stal prvým záhrebským arcibiskupom, ako taký bol inštalovaný 8.mája 1853.

- 6.mája 1855 vysvätil v katedrále svojho pomocného biskupa Mons. Ivana Kralja (1792 – 1883)
- Pápež bl. Pius IX. ho 16.júna 1856 povýšil do hodnosti kardinála - presbytera, a tak sa Haulik stal aj prvým chorvátskym kardinálom;
 - kardinálsky biret mu odovzdal apoštolský nuncius vo Viedni 23.júla 1856;
 - a sám pápež mu odovzdal kardinálsky prsteň a klobúk 19.marca 1857 v Ríme;⁵⁹
 - pričom si osobne prebral aj svoj titulárny kostol sv. Quirica a Giulitty.
- Jeho činnosť je spojená aj s verejným záujmom, a to:
 - bol zástupcom bána t.j. správcom Chorvátska v rokoch 1838 – 1842; 1845 – 1848;
 - v roku 1840 bol položený základ pre národné chorvátske divadlo v Záhrebe, na ktoré on prvý dal 1.000 zlatých;⁶⁰
 - v roku 1841 založil *Hrvatsko – slavonsko gospodarsko društvo*;
 - ako prvý biskup prehovoril 2.mája 1843 po chorvátsky v parlamente,
 - pre blaho Záhrebčanov dokončil dielo svojho predchodcu biskupa Maksimiljana Vrhovaca (1752 – 1827) – *Park Maksimir* na ploche 316 ha, v jeho časoch sa volal

⁵⁹Porov. DEŽELIČ, V.: *Kardinal Haulik nadbiskup zagrebački 1788 – 1869*, s.5-163.Zagreb: Glas Koncila, 2009, 304 s. ISBN 978 – 953 – 241 – 197 – 3.

⁶⁰Porov. PODĎUMBIERSKY, J. G. a spolupracovníci: *Spomínajme otcov a osvecovateľov národa. Životopisy slovenských národných dejateľov, účinkujúcich v úradoch politickej správy*, sväzok I, s. 140 - 145.Bratislava: nákladom vlastným, tlač Unia, 1936, 238 s.

Jurjevac; dal tam postaviť Švajčiarsky dom, kde rád oddychoval a Kaplnku sv. Juraja (1864), tam pôvodne plánoval, že ho tam pochovajú - 6.septembra 1845 uviedol do Záhrebu milosrdné sestry sv. Vincenta de Paul – Sestry Milosrdnice, ktoré mu pomohol sprostredkovať brixenský biskup Bernhard Galura (1829 – 1856) – dnes je to (od 1.septembra 1964) diecéza Bolzano – Brixen v Taliansku; sestrám dal postaviť kostol a kláštor a oni mu nad portálom hlavného vchodu umiestnili pamätnú tabuľu ako i v kláštornom nádvorí mu postavili pomník s bustou; - 23.októbra 1847 stál v parlamente pri zrode chorvátčiny ako úradného jazyka; - v roku 1848 založil prvé chorvátske katolícke noviny *Katolički list zagrebački*; - v roku 1858 založil knižnicu s čítárňou dobrých kníh pri Kamennej bráne v Záhrebe; - uviedol do svojej diecézy rehoľu jezuitov: Požega - v roku 1858, Záhreb v roku 1859 tam mu v bazilike - minor Najsvätejšieho Srdca Ježišovho inštalovali pamätnú tabuľu; - v roku 1858 založil Spolok sv. Vincenta de Paul v Záhrebe a stal sa jeho členom - v roku 1868 založil *Hrvatsko književno društvo svetog Jeronima* na vydávanie kníh; - stal sa členom Spolku Dědictví sv.Jana Nepomuka v Prahe

- v roku 1849 bol ocenený Vojvodcovským krížom Rádu sv. Štefana; v roku 1856 ho ocenili veľkým krížom Leopoldovho rádu a napokon v roku 1859 prijal veľkokríž Rádu sv. Štefana;

- v roku 1861 oslávil svoje 50.výročie kňazstva a v roku 1863 zase 25.výročie svojej biskupskej vysviacky, pri čom mu mesto Križevaci udelilo čestné občianstvo; čestným občanom sa stal i v meste Koprivnice v roku 1867
- v roku 1863 sa pridil k miléniovým oslavám sv. Cyrila a Metoda, pričom na základe povolenia Sv. Stolicy bolo udelené povolenie sláviť ich sviatok 5.júla ako *duplex primae classis cum octava*, a to v celej chorvátsko – slavónskej krajine
- J. Em. Mons. ThDr. Juraj kardinál Haulik zomrel 11.mája 1869 o 7.45 h v Záhrebe, kde bol v katedrálnej krypte 20.mája 1869 pochovaný, čo pripomína jeho busta a pamätná tabuľa v ľavej kostolnej lodi zľava oltára sv. Ladislava; ďalšia pamätná tabuľa je vo svätyni, kde je v zozname záhrebských biskupov
- *Narodil som sa ako Slovák, ale zomriem ako Chorvát* – povedal Haulik o sebe

Haulikove publikácie

1. *Facultates et privilegiavice – archidiaconis, Zagrabiae* 1838
2. *Honorabilibus in Christo presbyteris, Zagrabiae* 1838
3. *Sermo pastoralis quem Georgius Haulik ... ad clerum populum que dixit, Vindobonae* 1838
4. *Venerabilibus fratribus, filiisque ... salutem, Zagrabiae* 1838

5. *Allocutiones ... Georgii Haulik ... quarum altera aperuit altera clausit generalem regnorum... congregationem, Zagrabiae 1840*
6. *Dictio... Georgii Haulik... cum... comitem Haller... in banum... installaret habita, Zagrabiae 1842*
7. *Venerabiles fratres, dilecti filii, Zagrabiae 1842*
8. *Venerabilibus fratribus... universe clero, Zagrabiae 1843*
9. *Allocutio ... Georgii Haulik... ad alumnus Seminarii, Zagrabiae 1844, 1846*
10. *Venerabilibus fratribus... universe clero, Posonii 1844*
11. *Officia varia... impensis Georgii ab Haulik, Zagrabiae 1845*
12. *Venerabiles fratres, Zagrabiae 1845*
13. *Allocutio ... Georgii Haulik... ad clerum juniorem, Zagrabiae 1847*
14. *Venerabiles fratres... Zagrabiae 1847*
15. *Venerabiles fraters dilectissimi filii, Zagrabiae 1847*
16. *Venerabilibus fratribus salutem in Domino sempiternam, Zagrabiae 1847*
17. *Dictio ... Georgii Haulik... ad status et ordines, Zagrabiae 1848*
18. *Venerabiles fraters et filii..., Posonii 1848*
19. *Venerabiles fraters et filii..., Viennae 1848*
20. *Venerabiles fratres, filii dilectissimi..., Zagrabiae 1848*
21. *Selectio res encyclicae literae et dictionis sacrae, 1.– 4., Viennae 1850 – 1858*
22. *Selectio res encyclicae literae et dictionis sacrae, 5. – 7., Zagrabiae 1862 – 1867*
23. *Öesterreich der Konkordaten staat, Wien 1859*
24. *Zur italienischen Frage, Wien 1859*

Nepublikovaný rukopis

25. *Vieroučno – právno – fundamentálna rozprava*,
Arcibiskupský archív v Záhrebe

Storočie Haulikovských pamiatok

- 1929 – Pamätná tabuľa na rodnom dome v Trnave, Námestie sv. Mikuláša, ktorú dalo zhotoviť Hrvatsko književno društvo svetog Jeronima
- 1999 – Busta od Ante Starčevića na nádvorí Spolku sv.Vojtecha v Trnave
 - vydala Chorvátska a Slovenská pošta zároveň známku kardinála Haulika s jeho podobizňou, erbom a rodným domom od Jozefa Baláža a Martina Činovského
- 2009 – vydali publikáciu: DEŽELIČ, V. 2009. *Kardinal Haulik nadbiskup zagrebački 1788 – 1869*. Zagreb: Glas Koncila, 2009, 304 s. ISBN 978 – 953 – 241 – 197 – 3, ktorú dal Haulikov inštitút preložiť a vydal
- 2013 – po transformácii Divadelno – speváckeho súboru Jána Palárika v Majcichove prijalo občianske združenie pomenovanie *Haulikov inštitút v Trnave*
 - Haulikov inštitút prijal svoj erb, ktorý navrhol PhDr. Ladislav Vrtel, A.I.H. – herold Slovensko

a zaregistroval ho Heraldický register SR pod signatúrou W – 268/ 2013

- Haulikov inštitút sa stal členom združenia Životnými cestami Jána Palárika
- občianske združenie Životnými cestami Jána Palárika udelilo Haulikovmu inštitútu *Ďakovný list*
- 2014 – Haulikov inštitút odhalil Haulikovi Pamätnú tabuľu v Parku Maksimir v Záhrebe
 - Haulikov inštitút uskutočnil v Záhrebe svoje Valné zhromaždenie, ktorého sprievodným podujatím bola medzinárodná vedecká konferencia pod názvom: *Cyrlometodskí nasledovníci: Haulik, Moyses, Palárik*; z konferencie vydal Haulikov inštitút tlačенý zborník
 - Trnavský samosprávny kraj udelil Haulikovi *Pamätnú medailu Cyril a Metod in memoriam*
 - Trnavský samosprávny kraj udelil Haulikovi titul: *Čestný občan TTSK in memoriam*
 - občianske združenie Životnými cestami Jána Palárika udelilo Haulikovmu inštitútu *Pamätný list*
 - patrónom Haulikovho inštitútu sa stal sv. Ján Pavol II.
- 2015 – Haulikov inštitút odhalil v predsieni *Ženska opča gimnasia Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti Zagreb* pamätnú tabuľu *Slovenskému trojhviezdiu v 19.storočí v Záhrebe: Haulikovi, Moysesovi, Šulekovi*;

- štatutári Haulikovho inštitútu: predseda a podpredsedníčka na Valnom zhromaždení v Marija Bistrici prijali *Záslužný Rad kardinála Haulika – O.C.H. – ex offo* z rúk herolda SR PhDr. Ladislava Vrtela, O.I.H., členovia Výboru potom prijali od predsedu šerpu a znak, ostatní členovia odznak a prvý raz bola udelená *Cena kardinála Haulika*
- sprievodným podujatím bola medzinárodná vedecká konferencia pod názvom: *Moysesovo dielo v prospech Slovanstva*; z konferencie vydal Haulikov inštitút tlačенý zborník
- 2016 - občianske združenie Životnými cestami Jána Palárika udelilo Haulikovmu inštitútu *Pamätný list*
- 2017 – pre Haulikov inštitút navrhol PhDr. Ladislav Vrtel, A.I.H. – herold Slovensko zástavu
 - občianske združenie Životnými cestami Jána Palárika udelilo Haulikovmu inštitútu *Cenu Jána Nepomuka Bobulu*
- 2019 – Haulikov inštitút vydal preklad chorvátskej publikácie v mäkkej väzbe DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 208 s. ISBN 978 – 80 – 570 – 0842 – 2.
 - Haulikov inštitút vydal preklad chorvátskej publikácie v tvrdej väzbe DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.

- Haulikov inštitút uskutočnil svoje Valné zhromaždenie v rámci ktorého predstavil svoju publikáciu: *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*; sprievodným programom bola konferencia, z ktorej bol vydaný zborník pod názvom: *Kardinál Haulik*

Publikácie Haulikovho inštitútu

- DEŽELIĆ, V. st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik, záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 1.vydanie, 208 s. ISBN 978 – 80 – 570 – 0842 – 2.
- DEŽELIĆ, V. st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik, záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 – 6.
- ZEMKO, P. 2014. *Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik ako i z príležitosti Valného zhromaždenia Haulikovho inštitútu v Trnave. Záhreb, Chorvátsko 14. – 16. mája 2014*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2014, 143 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 34 – 8.
- ZEMKO, P. – MATÚŠOVÁ, I. 2017. *Ročenka Haulikovho inštitútu I. Od DDSJP k Haulikovmu inštitútu*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2017, 152 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 72 – 0.
- ZEMKO, P. 2019. *Zasadzovať sa za spoločné dobro, Trenčín 20.októbra 2018 (Zborník z vedeckej konferencie)*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová pre Haulikov inštitút, 2019, 33 s. ISBN 978 – 80 – 89979 – 08 – 0.

- ZEMKO, P. 2020. *Kardinál Haulik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 10.decembra 2019 v Trnave*. Trnava: Haulikov inštitút 2020, 41 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 973532 – 2 – 3.
- ZEMKO, P. 2021. *Ovládal umenie písať úsmevne*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 93 s. ISBN 978 – 80 – 89979 – 27 – 1.
- ZEMKO, P. – CZARNECKI, P. S. – HERDICS, GY. - ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. – SNOPEK, P. 2021. *Povedať pravdu s úsmevom*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 110 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 –80 – 89979 –28 – 8.
- ZEMKO, P. 2021. *K Zaosekovej autobiografii*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 15 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 29 – 5.
- ZEMKO, P. 2022. *Jánovi Palárikovi – dvestoročnému jubilantovi*. Trnava: Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 112 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 32 – 5.
- ZEMKO, P. 2022. *Haulikov inštitút k Palárikovej dvestovke*. Trnava: Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 72 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 33 – 2.

*J. Exc. Mons. PhDr. Štefan Moyses, banskobystrický biskup
a prvý predseda Matice slovenskej⁶¹*

⁶¹

https://www.google.com/search?q=Moyses,+biskup,+fotogal%C3%A9ria&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk020NKI6RruiyWvu48NkXY2FmSqPDQ:1586016027736&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=yhA5XHcNNsOzgM%253A%252CnU-fjaCNWoL5zM%252C_&vet=1&usq=AI4_-kSk_zQkWDDdGQ_ecbPuf0cMEMSVkw&sa=X&ved=2ahUKEwisqsOPks_oAhUPLewKHUYoB-MQ9QEwAHoECAoQBQ#imgsrc=XgavnO2etYaogM

3. BISKUPSKÁ VYSVIACKA ŠTEFANA MOYSESA

PhDr. Štefana Moyses, kňaza záhrebského arcibiskupstva, gymnaziálneho profesora a kanonika Záhrebskej kapituly vysvätil 25.mája 1851 v Ostrihome J. Em. Mons. Ján Krstiteľ kardinál Scitovský (1.novembra 1785 Košická Belá – 19.októbra 1866 Ostrihom), ostrihomský arcibiskup a uhorský prímás. Vykonal tak na základe cisárskej nominácie Františka Jozefa I. z 5.septembra 1850, ktorý sa len krátko predtým, 2.decembra 1848, ujal vlády (18.augusta 1830 Viedeň – 21.novembra 1916 Viedeň).⁶² Dnes je otázka menovania za biskupa podľa Kódexu kánonického práva (CIC) iba na pápežskej nominácii (porov. *kán.* 377 § 5 CIC).

⁶² Porov. www.catholic-hierarchy.org/bishop/

*František Jozef I., rakúsko – uhorský cisár*⁶³

Moyses zložil predpísané *Vyznanie viery a prisahu vernosti*⁶⁴
13.septembra pred apoštolským nunciom pri cisárskom dvore vo
Viedni, ktorým v rokoch 1845 – 1856 bol J. Em. Mons. Michele
kardinál Viale - Prelà, arcibiskup kartaginský.⁶⁵

⁶³ https://sk.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Jozef_I./media/S%C3%BAbor:KaiserFranzjosef1853-1-.jpg

⁶⁴ Porov. kán 397 a 380 CIC.

⁶⁵

Porov. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_apo%C5%A1tolsk%C3%BDch_nunci%C5%AF_u_c%C3%ADsa%C5%99_sk%C3%A9ho_dvora_\(1529%E2%80%931916\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_apo%C5%A1tolsk%C3%BDch_nunci%C5%AF_u_c%C3%ADsa%C5%99_sk%C3%A9ho_dvora_(1529%E2%80%931916))

Porov. <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bviale.html>

*J. Em. Mons. Michele kardinál Viale - Prelà*⁶⁶

Súhlas s cisárskym návrhom vyjadril napokon aj pápež bl. Pius IX. (16.júna 1846 – 7.februára 1878 Rím),⁶⁷ ktorý Moysesovi následne 17.februára 1851 vystavil menovací dekrét za banskobystrického biskupa.⁶⁸

⁶⁶ [https://it.wikipedia.org/wiki/Michele_Viale-Prel%C3%A0#/media/File:Viale-Prel%C3%A0,_Michele_\(1798 - 1860\).jpg](https://it.wikipedia.org/wiki/Michele_Viale-Prel%C3%A0#/media/File:Viale-Prel%C3%A0,_Michele_(1798_-_1860).jpg)

⁶⁷ https://sk.wikipedia.org/wiki/Pius_IX.

⁶⁸ <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bmoyses.html>

*bl. Pius IX., pápež*⁶⁹

Apoštolská postupnosť v Katolíckej cirkvi

Slobodne menovať biskupov v Katolíckej cirkvi môže na základe svojej jurisdikcie *Najvyššieho kňaza, pastiera a učiteľa* len *Svätý Otec, pápež, hlava Katolíckej cirkvi, zástupca Ježiša Krista a nástupca sv. Petra v úrade pápeža*. A tá je nepretržitá, nepretrhnutá

⁶⁹https://it.wikipedia.org/wiki/Papa_Pio_IX#/media/File:Pionono3.jpg

a nespochybitelná od čias ustanovenia svojho zástupcu a jeho určenie nástupcom, t. j. pápežom samotným Ježišom Kristom,⁷⁰ ako o tom máme záznam v Matúšovom evanjeliu: Mt 16, 13 - 19.⁷¹

V Katolíckej cirkvi do času vykonávania pápežského úradu, čo sa nazýva pontifikátom, bl. Pia IX., bolo 255 pápežov vrátane prvého, sv. Petra, apoštola. Žiaľ v zozname sa nachádzajú aj tzv. protipápeži, ktorí nepatria do apoštolskej postupnosti, ale len do histórie v rámci schizmy v Cirkvi, ktorá bola iba ľudským dielom a nemá nič spoločné s božským dielom Ježiša Krista, teda s Katolíckou cirkvou. Niektorí pápeži počas svojho života dosiahli najvyšší stupeň a dnes sú uctievaní ako blahoslavení alebo svätí. Ako napríklad aj protipápež z rokov 217/8 – 235 Hippolytos, ktorý napokon oľutoval svoj omyl, zmieril sa s pokorou s Cirkvou a zomrel ako omilostený márnotravný syn v povesti svätosti:

1. 33/42 – 67 sv. Peter (Petrus)
2. 67 – 76/8 sv. Linus
3. 76/8 – 88/91 sv. Kletus (Anaklét)
4. 88/91 – 97/100 sv. Kliment I. (Klement I./Klemens Rímsky)
5. 97/100 – 105/9 sv. Evarist
6. 106/9 – 115/9 sv. Alexander I.

⁷⁰<https://katolik5.webnode.sk/zoznam-vsetkych-papezov/>

⁷¹*Keď potom Ježiš prišiel do okolia Cézarey Filipovej, pýtal sa svojich učeníkov: "Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?" Oni vraveli: "Jedni za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša a iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov." "A za koho ma pokladáte vy?", opýtal sa ich. Odpovedal Šimon Peter: "Ty si Mesiáš, Syn živého Boha." Ježiš mu povedal: "Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo ti to nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. A ja ti hovorím: Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi."*

7. 115/9 – 125/7 sv. Sixtus I. (Xystus)
8. 125/7 – 136/9 sv. Telesfor
9. 136/9 – 140/2 sv. Hyginus
10. 140/2 – 155/7 sv. Pius I.
11. 155/7 – 166/8 sv. Anicet (Aniketos)
12. 166/8 – 174/7 sv. Soter
13. 175/7 – 189/92 sv. Eleutér (Eleutherius)
14. 189/92 – 199/202 sv. Viktor I.
15. 199/202 – 217/8 sv. Zeferinus (Zefyrin)
16. 217/8 – 222 sv. Kalixt I. (Calixotus),
217/8 – 235 sv. Hippolytos (protipápež)
17. 222 – 230 sv. Urban I.
18. 230 – 235 sv. Poncián
19. 235 – 236 sv. Anter (Anteros)
20. 236 – 250 sv. Fabián
21. 251 – 253 sv. Kornel (Kornelius),
251- ? Novacián (Novatianus) (protipápež)
22. 253/254 sv. Lucius I.
23. 254 – 257 sv. Štefan I.

24. 257 – 258 sv. Sixtus II.
25. 259 – 268/9 sv. Dionýz
26. 269 – 274 sv. Félix I.
27. 275 – 283 sv. Eutychián (Eutychius)
28. 283 – 296 sv. Kajus (Caius Dalmata)
29. 296 – 304 sv. Marcelín (Marcellinus)
30. 308 – 309/1 sv. Marcel I. (Marcelus)
31. 309/10 – 311 sv. Euzébius (Eusebius)
32. 311 – 313/4 sv. Melchiades (Miltiades)
33. 314 – 335 sv. Silvester I.
34. 336 sv. Markus (Marek)
35. 337 – 352 sv. Július I.
36. 352 – 366 sv. Libérius,
355 – 358/65 Félix II. (protipápež)
37. 366 – 384 sv. Damazus I.,
366 – 367 Ursinus (protipápež)
38. 384 – 399 sv. Siricius
39. 399 – 401 sv. Anastazius I.
40. 401/2 – 417 sv. Inocent I. (Innocentius)

41. 417 – 418 sv. Zosimus
42. 418 – 422 sv. Bonifác I. (Bonifacius),
418 – 419 Eulalius (protipápež)
43. 422 – 432 sv. Celestín I. (Celestinus)
44. 432 – 440 sv. Sixtus III.
45. 440 – 461 sv. Lev I. Velký (Leo I.)
46. 461 – 468 sv. Hilarius
47. 468 – 483 sv. Simplicius
48. 483 – 492 sv. Félix III.
49. 492 – 496 sv. Geláz I. (Gelasius)
50. 496 – 498 sv. Anastázius II.
51. 498 – 514 sv. Symachus,
498 – 501 Vavrínek (Laurentius) (protipápež)
52. 514 – 523 sv. Hormizdas
53. 523 – 525 sv. Ján I.
54. 526 – 530 sv. Félix IV.
55. 530 – 532 Bonifác II.,
530 Dioscorus (protipápež)
56. 533 – 535 Ján II.

57. 535 – 536 sv. Agapet I. (Agapitus)
58. 536 – 537 sv. Silverius
59. 537 – 555 Vigilius
60. 556 – 561 Pegalius I.
61. 561 – 574 Ján III.
62. 575 – 579 Benedikt I.
63. 579 – 590 Pelagius II.
64. 590 – 604 sv. Gregor I. Veľký
65. 604 – 606 Sabinián
66. 607 Bonifác III.
67. 608 – 615 sv. Bonifác IV.
68. 615 – 618 sv. Deusdedit (Adeodat I.)
69. 619 – 625 Bonifác V.
70. 625 – 638 Honorius I.
71. 640 Severín (pápež)
72. 640 – 642 Ján IV.
73. 642 – 649 Teodor I.
74. 649 – 653 sv. Martin I.
75. 654 – 657 sv. Eugen I. (Eugenius)

76. 657 – 672 sv. Vitalian
77. 672 – 676 Adeodat II.
78. 676 – 678 Donus
79. 678 – 681 sv. Agato
80. 682 – 684 sv. Lev II. (Leo)
81. 684 – 685 sv. Benedikt II.
82. 685 – 686 Ján V.
83. 686 – 687 Konon (Conon),
687 Teodor (protipápež),
687 Paschál (Paschalis) (protipápež)
84. 687 – 701 sv. Sergius I.
85. 701 – 705 Ján VI.
86. 705 – 707 Ján VII.
87. 708 Sisin (Sisinnius)
88. 708 – 715 Konštantín I.
89. 715 – 731 sv. Gregor II.
90. 731 – 741 sv. Gregor III.
91. 741 – 752 sv. Zachariáš
92. 752 Štefan II. (zomrel krátko po zvolení)

93. 752 – 757 Štefan III.
94. 757 – 767 sv. Pavol I.,
767 Konštantín II. (protipápež),
768 Filip (protipápež)
95. 768 – 772 Štefan III.
96. 772 – 795 Hadrián I.
97. 795 – 816 sv. Lev III. (Leo)
98. 816 – 817 Štefan IV.
99. 817 – 824 sv. Paschál I. (Paschalis)
100. 824 – 827 Eugen II. (Eugenius)
101. 827 Valentín
102. 827 – 844 Gregor IV.,
844 Ján (protipápež)
103. 844 – 847 Sergius II.
104. 847 – 855 sv. Lev IV. (Leo),
855 Anastázius (protipápež)
105. 855 – 858 Benedikt III.
106. 858 – 867 sv. Mikuláš I. Veľký
107. 867 – 872 Hadrián II.

108. 872 – 882 Ján VIII.
109. 882 – 884 Marinus I. (nesprávne označovaný ako Martin II.)
110. 884 – 885 sv. Hadrián III.
111. 885 – 891 Štefan V.
112. 891 – 896 Formozus
113. 896 Bonifác VI.
114. 896 – 897 Štefan VI.
115. 897 Roman
116. 897 – 898 Teodor II.
117. 898 – 900 Ján IX.
118. 900 – 903 Benedikt IV.
119. 903 Lev V. (Leo), 903 –
904 Christoforus (protipápež)
120. 904 – 911 Sergius III.
121. 911 – 913 Anastazius III.
122. 913 – 914 Lando
123. 914 – 928 Ján X.
124. 928 Lev VI. (Leo)

- 125. 929 – 931 Štefan VII.
- 126. 931 – 935 Ján XI.
- 127. 936 – 939 Lev VII. (Leo)
- 128. 939 – 942 Štefan VIII.
- 129. 942 – 946 Marinus II. (nesprávne označovaný ako Martin III.)
- 130. 946 – 955 Agapet II. (Agapitus)
- 131. 955 – 964 Ján XII.,
963 – 965 Lev VIII.(Leo) (protipápež),
964 – 965 Benedikt V. (protipápež)
- 132. 965 – 972 Ján XIII.
- 133. 972 – 974 Benedikt VI.,
974 Bonifác VII. (protipápež)
- 134. 974 – 983 Benedikt VII.
- 135. 983 – 984 Ján XIV.
- 136. 984 – 985 Bonifác VIII.
- 137. 985 – 996 Ján XV.
- 138. 996 – 999 Gregor V.,
997 – 998 Ján XVI. (protipápež)

- 139. 999 – 1003 Silvester II.
- 140. 1003 Ján XVII.
- 141. 1003 – 1009 Ján XVIII.
- 142. 1009 – 1012 Sergius IV.
- 143. 1012 – 1024 Benedikt VIII.
- 144. 1024 – 1032 Ján XIX.
- 145. 1032 – 1044 Benedikt IX.
- 146. 1045 Silvester III. (považovaný aj za protipápeža)
- 147. 1045 Benedikt IX. (2.raz)
- 148. 1045 – 1046 Gregor VI.
- 149. 1046 – 1047 Klement II.
- 150. 1047 – 1048 Benedikt IX. (3. raz)
- 151. 1048 Damazus II.
- 152. 1049 – 1054 Lev IX. (Leo)
- 153. 1055 – 1057 Viktor II.
- 154. 1057 – 1058 Štefan IX.,
1058 – 1059 Benedikt X. (protipápež)
- 155. 1059 – 1061 Mikuláš II.
- 156. 1061 – 1073 Alexander II.,

- 1061 – 1072 Honorius II. (protipápež)
157. 1073 – 1085 sv. Gregor VII.,
- 1080 – 1084 Klement III. (protipápež)
158. 1086 – 1087 Viktor III.
159. 1088 – 1099 Urban II.
160. 1099 – 1118 Paschál II. (Paschalis),
- 1100 – 1102 Theodorich (protipápež),
- 1102 Albert (protipápež),
- 1105 – 1111 Silvester IV. (protipápež)
161. 1118 – 1119 Gelasius II.,
- 1118 – 1121 Gregor VIII. (protipápež)
162. 1119 – 1124 Kalixt II.
163. 1124 – 1130 Honorius II.,
- 1124 Celestín (II.) (protipápež)
164. 1130 – 1143 Inocent II. (Innocenc),
- 1130 – 1138 Anaklét (II.) (protipápež),
- 1138 Viktor IV. (protipápež)
165. 1143 – 1144 Celestín II.
166. 1144 – 1145 Lucius II.

167. 1145 – 1153 Eugen III.
168. 1153 – 1154 Anastázius IV.
169. 1154 – 1159 Hadrián IV.
170. 1159 – 1181 Alexander III.,
1159 – 1164 Viktor IV. (protipápež),
1164 – 1168 Paschál III. (Paschalis) (protipápež),
1168 – 1178 Kalixt III. (Calixtus) (protipápež),
1171 – 1180 Inocent III. (Innocenc) (protipápež)
171. 1181 – 1185 Lucius III.
172. 1185 – 1187 Urban III.
173. 1187 Gregor VIII.
174. 1187 – 1191 Klement III.
175. 1191 – 1198 Celestín III.
176. 1198 – 1216 Inocent III. (Innocenc)
177. 1216 – 1227 Honorius III.
178. 1227 – 1241 Gregor IX.
179. 1241 Celestín IV.
- 1241 – 1243 (žiaden pápež)

- 180. 1243 – 1254 Inocent IV. (Innocenc)
- 181. 1254 – 1261 Alexander IV.
- 182. 1261 – 1264 Urban IV.
- 183. 1265 – 1268 Klement IV.
- 184. 1271 – 1276 Gregor X.
- 185. 1276 Inocent V. (Innocenc)
- 186. 1276 Hadrián V.
- 187. 1276 – 1277 Ján XXI.
- 188. 1277 – 1280 Mikuláš III.
- 189. 1281 – 1285 Martin IV.
- 190. 1285 – 1287 Honorius IV.
- 191. 1288 – 1292 Mikuláš IV.

- 1292 – 1294 (žiaden pápež)

- 192. 1294 abdikoval sv. Celestín V.
- 193. 1294 – 1303 Bonifác VIII.
- 194. 1303 – 1304 Benedikt XI.

195. 1305 – 1314 Klement V.

Pápeži mali sídlo v Avignone (1309 – 1377):

1314 – 1316 – (žiaden pápež)

196. 1316 – 1334 Ján XXII.,

1328 – 1330 Mikuláš V. (protipápež v Ríme)

197. 1334 – 1342 Benedikt XII.

198. 1342 – 1352 Klement VI.

199. 1352 – 1362 Inocent VI. (Innocenc)

200. 1362 – 1370 Urban V.

201. 1370 – 1378 Gregor XI. (od roku 1377 v Ríme)

Cirkevná schizma (pápeži v Ríme, protipápeži v Avignone):

202. 1378 – 1389 Urban VI.,

- 1378 – 1394 Klement VII. (protipápež)
203. 1389 – 1404 Bonifác IX.,
1394 – 1424 Benedikt XIII. (protipápež, 1409
zosadený Alexandrom)
204. 1404 – 1406 Inocent VII. (Innocenc), 1409 –
1410 Alexander V. (protipápež)
205. 1406 – 1415 Gregor XII. (1409 zosadený
Alexandrom), 1410 – 1415 Ján XXIII. (protipápež)
- 1415 – 1417 – (žiaden pápež)
- Pápeži natrvalo len v Ríme (od roku 1417):
206. 1417 – 1432 Martin V.,
1423 – 1429 Klement VIII. (protipápež),
1425 – 1430 Benedikt XIV (protipápež)
207. 1431 – 1447 Eugen IV. (Eugenius),
1439 – 1449 Félix V. (protipápež)
208. 1447 – 1455 Mikuláš V.
209. 1455 – 1458 Kalixt III. (Calixtus)

- 210. 1458 – 1464 Pius II.
- 211. 1464 – 1471 Pavol II.
- 212. 1471 – 1484 Sixtus IV.
- 213. 1484 – 1492 Inocent VIII. (Innocenc)
- 214. 1492 – 1503 Alexander VI.
- 215. 1503 Pius III.
- 216. 1503 – 1513 Július II.
- 217. 1513 – 1521 Lev X. (Leo)
- 218. 1522 – 1523 Hadrián VI.
- 219. 1523 – 1534 Klement VII.
- 220. 1534 – 1549 Pavol III.
- 221. 1550 – 1555 Július III.
- 222. 1555 Marcel II. (Marcelus)
- 223. 1555 – 1559 Pavol IV.
- 224. 1559 – 1565 Pius IV.
- 225. 1566 – 1572 sv. Pius V.
- 226. 1572 – 1585 Gregor XIII.
- 227. 1585 – 1590 Sixtus V.
- 228. 1590 Urban VII.

- 229. 1590 – 1591 Gregor XIV.
- 230. 1591 Inocent IX. (Innocenc)
- 231. 1592 – 1605 Klement VIII.
- 232. 1605 Lev XI. (Leo)
- 233. 1605 – 1621 Pavol V.
- 234. 1621 – 1623 Gregor XV.
- 235. 1623 – 1644 Urban VIII.
- 236. 1644 – 1655 Inocent X. (Innocenc)
- 237. 1655 – 1667 Alexander VII.
- 238. 1667 – 1669 Klement IX.
- 239. 1670 – 1676 Klement X.
- 240. 1676 – 1689 Inocent XI. (Innocenc)
- 241. 1689 – 1691 Alexander VIII.
- 242. 1691 – 1700 Inocent XII. (Innocenc)
- 243. 1700 – 1721 Klement XI.
- 244. 1721 – 1724 Inocent XIII. (Innocenc)
- 245. 1724 – 1730 Benedikt XIII.
- 246. 1730 – 1740 Klement XII.
- 247. 1740 – 1758 Benedikt XIV.

- 248. 1758 – 1769 Klement XIII.
- 249. 1769 – 1774 Klement XIV.
- 250. 1775 – 1799 Pius VI.
- 251. 1800 – 1823 Pius VII.

(1809 – 1814 cisár Napoleon zrušil pápežský štát)

- 252. 1823 – 1829 Lev XII. (Leo)
- 253. 1829 – 1830 Pius VIII.
- 254. 1831 – 1846 Gregor XVI.
- 255. 1846 – 1878 bl. Pius IX.⁷²

⁷²<https://katolik5.webnode.sk/zoznam-vsetkych-papezov/>

Erb bl. Pia IX., pápeža ⁷³

Do našej súčasnosti pokračuje zoznam pápežov až po 266.nástupcu sv. Petra, ktorým je pápež František od roku 2013. ⁷⁴ Zaujímavosťou je, že 265.pápež Benedikt XVI. ⁷⁵ v roku 2013

⁷³ https://it.wikipedia.org/wiki/Papa_Pio_IX#/media/File:Pio_Nono.svg

⁷⁴ ZEMKO, P. 2019. *Tematické didaskálie podľa Františkovo Gaudete et exultate*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 15 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 12 – 7.

⁷⁵ Porov. ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Evanjelizácia emeritného pápeža Benedikta XVI.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 46 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 85 – 0.

abdikoval a už je dlhšie emeritným pápežom ako bol pápežom v úrade. Žije v Kláštore Mater Ecclesiae, ktorý sídli vo Vatikánskych záhradách.⁷⁶

256.	1878 – 1903 Lev XIII. (Leo)
257.	1903 – 1914 sv. Pius X.
258.	1914 – 1922 Benedikt XV.
259.	1922 – 1939 Pius XI.
260.	1939 – 1958 Pius XII.
261.	1958 – 1963 sv. Ján XXIII.
262.	1963 – 1978 sv. Pavol VI.
263.	1978 Ján Pavol I.
264.	1978 – 2005 sv. Ján Pavol II.
265.	2005 – 2013 abdikoval Benedikt XVI.
266.	2013 – František

⁷⁶<https://www.katolickenoviny.sk/spravodajstvo/category/zahranicne/article/emeritny-papez-je-uz-dlhsie-na-dochodku-ako-v-urade.xhtml>

*Na snímke z novembra 2020 je vľavo emeritný pápež (2005 – 2013) Benedikt XVI. (*16. apríla 1927) a pápež František (*17. decembra 1936) ⁷⁷*

Apoštolská postupnosť pápeža sa viaže k sv. Petrovi, prvému medzi apoštolmi Ježiša Krista, ktorých nástupcami sú všetci katolícki biskupi na svete od počiatku Cirkvi až po našu súčasnosť. ⁷⁸ A preto sa apoštolská postupnosť nazýva aj *biskupskou líniou* – t.j. odovzdávanie biskupskej právomoci skrze biskupskú vysviacku aj od ostatných biskupov. K nej je zatiaľ našim jediným a dostupným prameňom internetová stránka www.catholic-hierarchy.org/bishop/

Z nej sa dozvedáme, že apoštolská postupnosť Moysesovho hlavného svätiteľa, J. Em. Jánosa Keresztélyho kardinála

⁷⁷ Porov. <https://www.katolickenoviny.sk/spravodajstvo/category/zahranicne/article/emeritny-papez-je-uz-dlhsie-na-dochodku-ako-v-urade.xhtml>

⁷⁸ Porov. *Kán.* 330; 333; 334CIC.

Scitovszkého (1.novembra 1785 Košická Belá – 19.októbra 1866 Ostrihom), ostrihomského arcibiskupa a prímasa Uhorska, je písomne dochovaná len do roku 1541, kedy bol vysvätený za pomocného biskupa v Chieti v Taliansku titulárny biskup z Amyclae Mons. Scipione Rebiba (3.februára 1504 – 23.júla 1577), neskorší diecézny biskup v Motule a arcibiskup v Pise, titulárny konštantinopolský patriarcha a kardinál:

*J. Em. Mons. Scipione kardinál Rebiba*⁷⁹

⁷⁹https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cardinal_Rebiba.jpg

- János Keresztély kardinál Scitovszky † (1828)
arcibiskup v Ostrihome;
kardinál – kňaz Santa Croce in Gerusalemme
- Biskup Ferenc Lajcsak † (1825)
biskup z Oradea Mare {GranVaradino, Nagyvárad}
- Biskup József Vurum † (1816)
biskup z Oradea Mare {GranVaradino, Nagyvárad}
- Arcibiskup István Fischer de Nagy † (1804)
arcibiskup v Egri
- Arcibiskup Ferenc Fuchs † (1788)
arcibiskup v Egri
- József kardinál Batthyány † (1759)
arcibiskup v Ostrihome; kardinál - kňaz San Bartolomeo all'
Isola
- Arcibiskup Christoph Bartholomäus Anton Migazzi Von Waal
und Sonnenturn † (1751), arcibiskup vo Viedni
- Giovanni Antonio kardinál Guadagni , OCD † (1724)
kardinál - biskup Frascati
- Lorenzo kardinál Corsini † (1690)
kardinál - kňaz San Pietro in Vincoli
- Flavio kardinál Chigi (Sr.) † (1686)
kardinál - biskup Porto e Santa Rufina
- Paluzzo kardinál Paluzzi Altieri degli Albertoni † (1666)
kardinál - kňaz Santa Maria in Trastevere
- Ulderico kardinál Carpegna † (1630)
kardinál - kňaz Santa Maria in Trastevere
- Luigi kardinál Caetani † (1622)
kardinál - kňaz Santa Pudenziane
- Ludovico kardinál Ludovisi † (1621)
emeritný arcibiskup v Bologni; kardinál - kňaz San Lorenzo in
Damaso; prefekt Kongregácie pre šírenie viery v Ríme

- Arcibiskup Galeazzo Sanvitale † (1604)
emeritný arcibiskup v Bari (Canosa)
- Girolamo kardinál Bernerio , OP † (1586)
kardinál - biskup Albano; prefekt Kongregácie pre index
v Ríme; kardinál – biskup Porto e Santa Rufina
- Giulio Antonio kardinál Santorio † (1566)
kardinál - kňaz San Bartolomeo all' Isola
- Scipione kardinál Rebiba †(1541), kardinál – kňaz Santa
Pudenziane; kardinál - kňaz Sant' Anastasia; kardinál – kňaz
Sant Angelo Pescheri; kardinál – kňaz Santa Maria in
Trastevere;
titulárny patriarcha Konštantinopolu; kardinál – biskup Albano;
kardinál – biskup Sabina ⁸⁰

⁸⁰ Porov. <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bsci.html>

*Averz pamätnej medaily vyrazenej z príležitosti 50.výročia kňazstva
kardinála Scitovszkého v roku 1859⁸¹*

V slovenčine – Ján Krstiteľ kardinál Scitovszky, no on sám používal formu svojho mena a priezviska v maďarčine - János Keresztély bíboros Scitovszky, bol rodákom z Košickej Belej a za kňaza ho vysvätili pre službu v rožňavskej diecéze, ktorú potom od 25.marca 1828 viedol ako jej diecézny biskup. No od 22.novembra 1838 bol preložený za diecézneho biskupa Pécs. Hoci o ďalších desať rokov bol 21.júla 1849 vymenovaný za ostrihomského arcibiskupa a prímasa Uhorska, ešte v rokoch 1849 – 1852 bol apoštolským

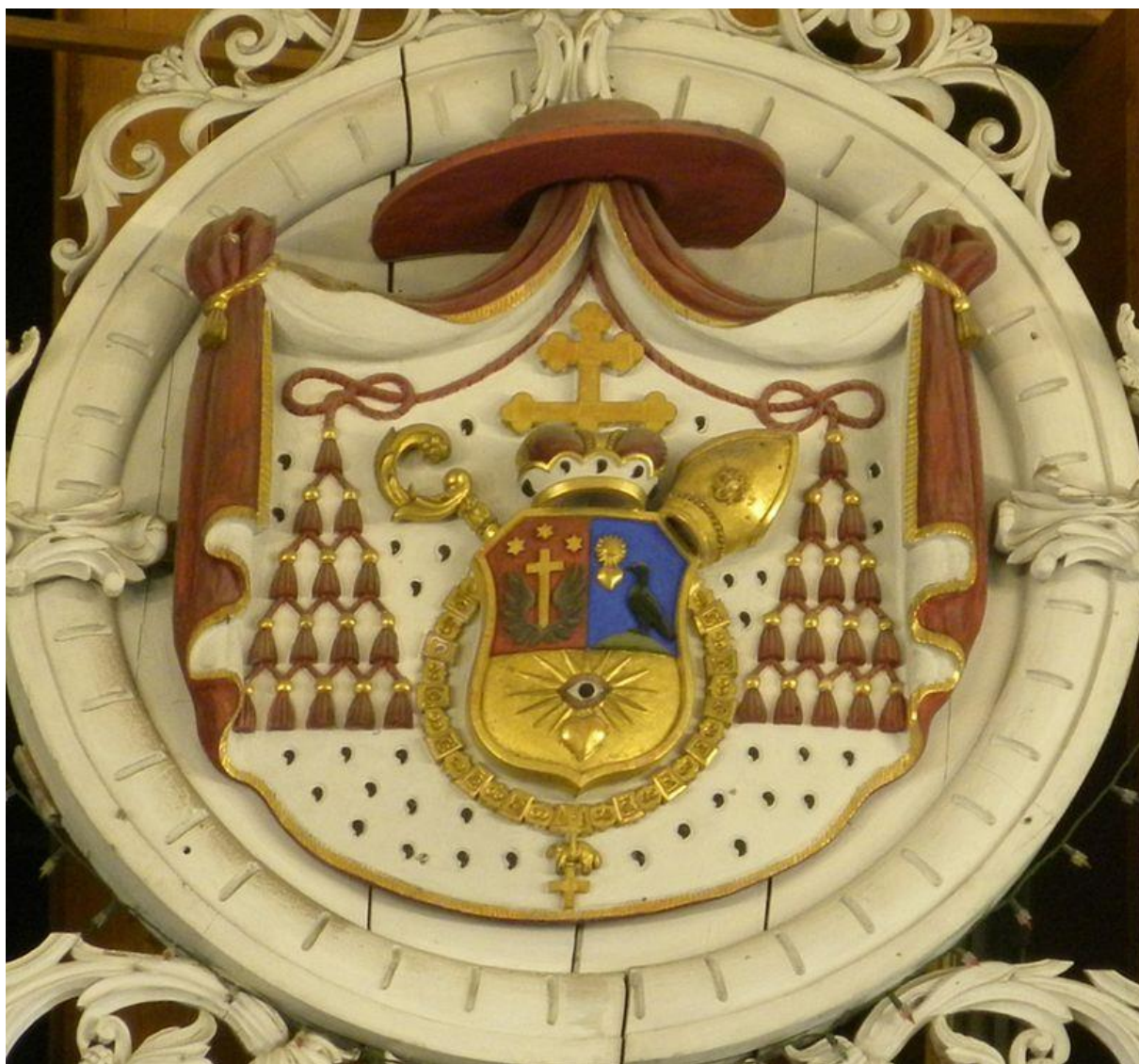
⁸¹https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1n_Krstite%C4%BE_Scitovsk%C3%BD

administrátorom diecézy Pécs. 7.marca 1853 bol vymenovaný kardinálom a rok na to, 16.novembra 1854 mu ako kardinálovi – kňazovi prideliť titulárny kostol Santa Croce in Gerusalemme v Ríme. Vysvätil štyroch za biskupov, ktorí pochádzali zo Slovenska:

- v roku 1850 Józsefa Kunszta zo Zubrohlavy, bol košickým biskupom a arcibiskupom v Kalocsi
- v roku 1851 Štefana Moysesa z Veselého, ktorý bol banskobystričským biskupom
- v roku 1852 Józsefa Krautmanna z Beckova, ktorý mu bol pomocným biskupom v Ostrihome
- a v roku 1865 Józsefa Durgutha z Mojmiroviec, ktorý mu bol tiež pomocným biskupom v Ostrihome

Kardinál Scitovszky zomrel 19.októbra 1866 v Ostrihome, kde bol aj pochovaný v krypte Katedrály – baziliky Panny Márie a sv. Vojtecha, ktorú ešte ako nedokončenú konsekroval - posvätil.⁸²

⁸² Porov. www.catholic-hierarchy.org/bishop/bsci.html

*Erb kardinála Scitovszkého v katedrále – bazilike Panny Márie a sv. Vojtecha v Ostrihome*⁸³

⁸³ https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1n_Krstite%C4%BE_Scitovsk%C3%BD

Inkardinácia

V zmysle kán 265 CIC z roku 1983 musí byť každý klerik *inkardinovaný* – *začlenený* buď do partikulárnej cirkvi – diecézy alebo osobnej prelatúry – teraz je to napr. *Opus Dei*, či buď do inštitútu zasväteného života (rehoľa, kongregácia) alebo do spoločnosti, ktoré majú na to splnomocnenie (inštitúty). A to platí tak dnes ale platilo to aj v Moysesových časoch. Jeho inkardinácia sa *prvý raz* uskutočnila tonzúrou – prvým nižším svätením, hoci v jeho *curriculum vitae* sa na webe uvádza dnešný spôsob vstupu do klerického stavu a inkardináciou prijatím diakonskej vysviacky (porov. kán 266 CIC) 13.januára 1821 v Ostrihome. Na druhý deň, 14.januára 1821 prijal kňazskú vysviacku.⁸⁴ Teda stal sa klerikom Ostrihomskej arcidiecézy, kam vtedy patrilo aj jeho rodisko Veselé, dnes v okrese Piešťany v trnavskom kraji.⁸⁵

⁸⁴ Porov. <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bmoyses.html>

⁸⁵ Porov. KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Slovenský rodák z Veselého na Trnavsku*. Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 52 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 71 – 3.

*Rodný dom biskupa Štefana Moysesu vo Veselom*⁸⁶

Predtým, ako sa to však všetko stalo, tak musela prebehnúť duchovná formácia kandidáta v Malom seminári a následne vo Veľkom seminári, zároveň aj intelektuálne štúdium filozofie a teológie, na základe čoho mohol predstúpiť pred svätiteľa – biskupa a požiadať o diakonskú a presbyterskú vysviacku. Štefan Moyses študoval najskôr v Trnave,⁸⁷ ktorá bola čo najbližšie k jeho bydlisku, odkiaľ ho potom poslali iste aj kvôli získaniu znalosti jazyka do Pešti a napokon do centra svojej diecézy do Ostrihomu.

⁸⁶ <https://www.piestanskydennik.sk/2018/07/05/verny-ctitel-slovanskych-apostolov-az-do-smrti/>

⁸⁷ Porov. ZEMKO, P. – MARKOVÁ, M. 2011. *Arcibiskupské gymnázium biskupa P. Jantauscha včera i dnes*. Trnava: Ivona Matúšová, 2011, 32 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 16 – 4.

*Pamätná tabuľa v Trnave*⁸⁸

Jeho *druhej inkardinácie* do záhrebského biskupstva predchádzalo a umocnilo získanie profesorského miesta gréčtiny a filozofie na Kráľovskej akadémii v Záhrebe – dnes je to Gornjogradska gimnazia Zagreb. A iste aj okolnosť, že práve tam bol biskupom (1830 – 1837) Mons. Alexander Alagovič (30.decembra 1760 – 18.marca 1837), rodák z Malženíc - dnes v okrese Hlohovec pri Trnave.⁸⁹ Ako i to, že po jeho smrti sa jeho nástupcom stal opäť biskup (1837 - 1869) so slovenským pôvodom, Mons. ThDr. Juraj Haulik, rodák z Trnavy;⁹⁰ od roku 1852 ako arcibiskup – metropolita a následne aj ako kardinál - 1856.⁹¹

⁸⁸<https://www.piestanskydennik.sk/2018/07/05/verny-ctitel-slovanskych-apostolov-az-do-smrti/>

⁸⁹Porov. ZEMKO, P. 2019. *Zasadzovať sa za spoločné dobro, Trenčín 20.októbra 2018* (Zborník z vedeckej konferencie). Trnava: Ivona Matúšová pre Haulikov inštitút, 2019, 33 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 08 – 0.

⁹⁰Porov. ZEMKO, P. – MATÚŠOVÁ, I. 2017. *Ročenka Haulikovho inštitútu I. Od DDSJP k Haulikovmu inštitútu*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2017, 152 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 72 – 0.

⁹¹ Porov. DEŽELIČ, V. st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik, záhrebský arcibiskup 1788 – 1869*. Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 – 6.

Aby mohla nastať inkardinácia, musí byť najskôr exkardinácia, hovorí súčasné kanonické právo v kán. 270. Moyses rovnako tak musel najskôr *exkardinať* ostrihomský arcibiskup a primas Uhorska József Kopácsy⁹² a následne ho hneď *inkardinoval* medzi klérus do svojej diecézy vtedajší ešte len záhrebský biskup Juraj Haulik, lebo sa nepripúšťajú potulní klerici podľa kán. 265 CIC.

Biskupská vysviacka a inštalácia

Menovaním Moysesu banskobystrickým biskupom sa vlastne ocitá už v treťom cirkevnom spoločenstve – po Ostrihomskej arcidiecéze, Záhrebskej diecéze – to je Banskobystrická diecéza. No predtým bola ešte prepotrebná plná moc plynúca z *biskupskej vysviacky* a kánonické prevzatie diecézy *inštaláciou*.

Lebo vymenovanému biskupovi sa ukladá povinnosť prijať čím skôr biskupskú vysviacku. Podľa liturgických noriem v Katolíckej cirkvi si má biskup - hlavný svätiteľ pribrať aspoň dvoch biskupov za spolusvätiteľov.⁹³ Kardinál Scitovszky si podľa dochovaných prameňov k Moysesovej biskupskej vysviacke 25.mája 1851 v Ostrihome – pravdepodobne v katedrále, ale mohlo to byť aj v biskupskej kaplnke či v hocijakom inom kostole: dnes to už nevieme zistiť - pribral jediného biskupa – Mons. Antona Karnera (20.januára 1794 – 30.septembra 1856), diecézneho biskupa v Győri. Totiž aj biskupa Karnera v roku 1850 vysvätil kardinál Scitovszky, takže apoštolskú postupnosť ako členovia biskupského kolégia v jednote

⁹² <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bkopac.html>

⁹³ Porov. Obrady biskupskej vysviacky. 1980. In: ZOS, SLOVENSKÁ LITURGICKÁ KOMISIA. 1980. *Rímsky pontifikál*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava, 1980, 422 s.

s pápežom mali obaja svätitelia skrze kardinála Scitovszkeho. Meno tretieho biskupa – svätiteľa sa nikde nezachovalo.

Zatiaľ z jediného internetového prameňa: www.catholic-hierarchy.org/bishop/bmoyses.html môžeme ešte vyčítať zaujímavosť, že banskobystrický biskup, Mons. PhDr. Štefan Moyses, bol 14.septembra 1856 spolukonsekrátorom na biskupskej vysviacky Mons. Józsefa Vibera (19.júla 1795 – 15.januára 1866), titulárneho biskupa v Alii a ostrihomského pomocného biskupa. Hlavným svätiteľom svojho pomocného biskupa bol kardinál Scitovszky.⁹⁴ Druhým spolukonsekrátorom na onej biskupskej vysviacke bol aj rožňavský biskup, Mons. István Kollárscsik (15.augusta 1796 – 18.júla 1869), ktorý zhodou okolností zomrel len 13 dní po Moysesovej smrti. Kollárscsik⁹⁵ bol vysvätený za biskupa 23.februára 1851 – len štvrt' roka pred Moysesom – v Nitre, kde ho vysvätil miestny diecézny biskup Imre Palugyay de Eaden et Bodalfa (31.októbra 1780 – 24.júla 1858).⁹⁶

⁹⁴ Porov. www.catholic-hierarchy.org/bishop/viber.html

⁹⁵ Porov. www.catholic-hierarchy.org/bishop/bkollar.html

⁹⁶ Porov. www.catholic-hierarchy.org/bishop/bpalugyay.html

Pamätná tabuľa na budove biskupského úradu v Banskej Bystrici ⁹⁷

Po biskupskej vysviacke v Ostrihome sa novomenovaný biskup Moyses presunul do svojej biskupskej rezidencie, kde po celý čas svojho pôsobenia býval a úradoval. ⁹⁸ No nie do Banskej Bystrice, ale

⁹⁷ <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Banska-Bystrica-Stefan-Moyeses-plaque.jpg>

⁹⁸ ZEMKO, P. 2016. *Moysesovo záhradníctvo a ovocinárstvo*. Trnava: Ivona Matúšová, 2016. 9 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 55 – 3.

do letného sídla banskobystrických biskupov, kaštieľa v Svätom Kríži nad Hronom. Lebo biskupské sídlo v Banskej Bystrici bolo neobývatel'né.

Letné sídlo banskobystrických biskupov v Svätom Kríži nad Hronom do roku 1941, dnes v Žiari nad Hronom ⁹⁹

Predchádzajúci biskup Mons. Jozef Rudnyánszky de Dezsér (1788 – 1859) 14.marca 1849 ako banskobystrický biskup (1845 - 1849) abdikoval a diecézu viedol ako dočasný administrátor, kapitulný vikár Juraj Budatinszky, banskobystrický kanonik a v rokoch 1843 – 1845 aj ako generálny vikár. On Moysesovi odovzdal diecézu. Moyses sa na svoju inštaláciu presunul do Farského

⁹⁹<https://dromedar.zoznam.sk/cl/1002005/1780741/Kastiel-v-Ziari-nad-Hronom-budu-rekonstruovat--pocas-priprav-nasli-zlateho-draka>

kostola Nanebovzatia Panny Márie v Banskej Bystrici, a nie do katedrálneho chrámu sv. Františka Xaverského, kde bol 23.júla 1851 pred tvárou kapituly, kléru a Božieho ľudu slávnostne *inštalovaný* – *uvedený* do úradu banskobystrického biskupa, čím podľa práva liturgickou formou kanonicky prevzal svoju diecézu. Tak to bolo vtedy a vyžaduje sa to i dnes v *kán.* 382 § 3 a § 4 CIC.

*Pozostatky interiéru kaplnky v letnom sídle banskobystrických biskupov – súčasný stav*¹⁰⁰

¹⁰⁰ <https://dromedar.zoznam.sk/cl/1002005/1780741/Kastiel-v-Ziari-nad-Hronom-budu-rekonstruovat--pocas-priprav-nasli-zlateho-draka>

Pozostatky interiéru kaplnky v letnom sídle banskobystrických biskupov – súčasný stav¹⁰¹

Záver

V čase svojej biskupskej vysviacky mal Moyses 53,5 rokov. Biskupom bol 18,1 roka. Zomrel 5.júla 1869 vo veku 71, 6 rokov v biskupskom kaštieli v Svätom Kríži nad Hronom. Pochovaný bol 8.júla 1869 v krypte banskobystrických biskupov pod Farským kostolom Povýšenia sv. Kríža v Svätom Kríži nad Hronom – dnes Žiari nad Hronom.¹⁰²

¹⁰¹<https://dromedar.zoznam.sk/cl/1002005/1780741/Kastiel-v-Ziari-nad-Hronom-budu-rekonstruovat--pocas-priprav-nasli-zlateho-draka>

¹⁰²Porov. CHOVANEC, M. 2019. Pastiersky list Banskobystrickej diecézy k 150. výročiu smrti biskupa Štefana Moysesu. In:<https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20191012001>

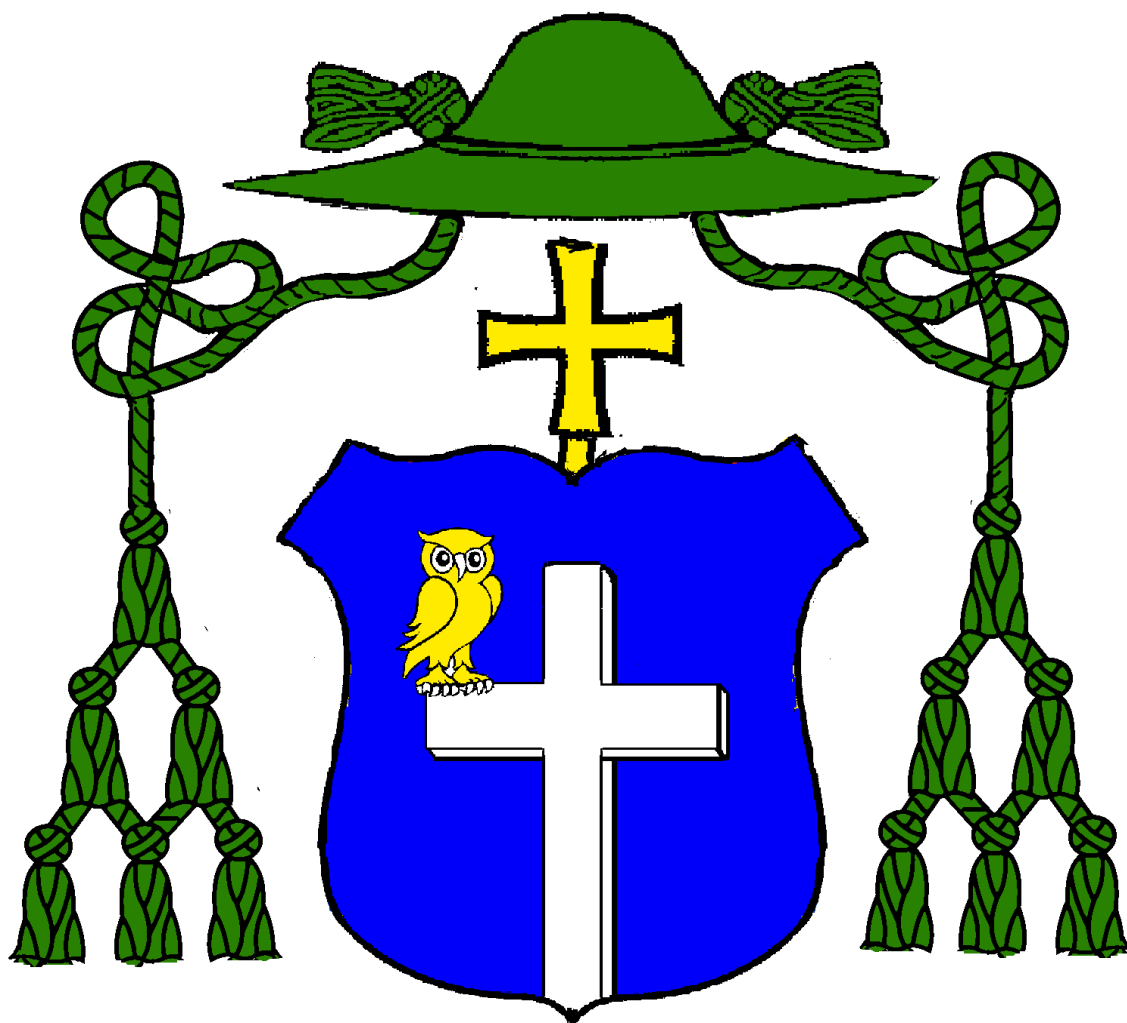
Miesto posledného odpočinku Mons. dr. Štefana Moysesesa v krypte
Farského kostola v Žiari nad Hronom¹⁰³

Svetozár Hurban Vajanský v Moysesovom životopise píše: *Tento vysoko krásny pasus upomína nás na ideálno - vzletné snahy Moysesove už v prvé roky jeho biskupstva. Prvé číslo ním protežovaného „Cyrilla a Methoda“, vyšlé dňa 10. januára 1852, prináša správu o dvoch Moysesových kázňach, nemeckej a slovenskej, na Silvestra 1851. Hurban v „Slovenských pohľadoch“ (diel III, č. 4. od 28. januára 1852) o tom píše: „Predmet slovenskej kázne bol: o potrebe pokánia a túženia po veciach nepominuteľných. Predmet, vyznačujúci sa i novotou i poéziou nábožnou. Prišli by sme si od muža takého bystroumného, takého skúseného, taký bohatý náhľad na svet a život majúceho, ako pán biskup Moyses, v celom obsahu kázne tie čítať. Lebo kázeň môže byť dokonalá len po veľkých*

¹⁰³ www.ziar.sk/pripomenuli-sme-si-150-rokov-od-smrti-stefana-moyseesa/

*výjavoch a skúsenostiach v živote rečníka, ako v diamante zvečnelých. Cieľ „Cyrilla a Methoda“ je zjednotenie cirkvi kresťanskej, na rozličné strany rozpadnutej. To je jedna z najvznešenejších úloh, ktoré Slavianstvo má uskutočniť. Pri menách Cyrila a Metoda jedno cíti každý upovedomelý slaviansky kresťan: že od tých apoštolov prijal národ jeho pred tisíc rokmi kresťanstvo. Kto na jednotu cirkevnú v Slavianstve myslí, nemôže nemyslieť i na apoštolov prvých. Šťastne teda pracuj, „Cyrill a Method“ slovenský, blaho tebe, ak donesieš čo len jeden kameň ku kostolu jednoty cirkevnej vo veľkom Slovanstve!“ Hľa, tak schádzajú sa dva póly!!*¹⁰⁴

¹⁰⁴https://zlatyfond.sme.sk/dielo/1632/Vajansky_Zivot-Stefana-Moysesasa/4#ftn.d56e1958#ixzz6mIyZtuVm

Erb banskobystrického biskupa Štefana Moysesu prepísaný do súčasnej podoby v zmysle platných heraldických zvyklostí Ladislavom Vrtelom – heroldom Slovensko ¹⁰⁵

¹⁰⁵ Porov. VRTEL, L. 2021. Osobný erb biskupa Moysesu. In: ZEMKO, P. – CZARNECKI, P. S. - ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. 2021. *Slovanský Mojžiš*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 122 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 –80 –89979 –22– 6.

4. CURRICULUM VITAE BISKUPA ŠTEFANA MOYSESA

- Narodil sa 24.októbra 1797 v Veselom v rodine roľníka Štefana a Anny rod. Masarovičovej; ako 9 mesačnému mu zomrel otec a 7 ročnému mu zomrela aj matka; jeho výchovy ako i jeho sestry Anny sa ujala rodina Ondreja a Judity Jelenčíkových; vychovávateľ bol správcom révayovského majetku a obaja boli ich vzdialení príbuzní a sami nemali deti
- po absolvovaní základnej školy v rodisku, postúpil v roku 1806 na gymnázium do Trnavy, odkiaľ prešiel v rokoch 1813 – 1815 na štúdium filozofie v Trnave
- v štúdiu pokračoval v Pešti, no nevedel tak dobre maďarsky a tak sa najskôr vzdelával v jazyku a potom tam v rokoch 1817 – 1819 absolvoval teológiu
- nakoľko však nemal kanonický vek – mal iba 22 rokov, tak ho generálny vikár Imrich Perényi odporučil šľachticovi Alexandrovi Lipthayovi do Sečianky v Honte, dnes v okr. Veľký Krtíš, aby vyučoval v latinčine jeho dvoch synov
- za diakona bol vysvätený 13.januára 1821 v Ostrihome
- za kňaza ho 14.januára 1821 vysvätil kardinál Alexander Rudnay, ostrihomský arcibiskup a prímás Uhorska
- ako kaplán pôsobil
 - Szentendre v Peštianskej župe, Maďarsko
 - Bzovík
 - Tesárske Mlyňany
 - Tölgyes, dnes súčasť obce Mogyoród v Peštianskej župe, Maďarsko
 - Pešť – sv. Jozefa, dnes Budapešť VIII.mestský obvod podľa patróna kostola tiež nazývaný *Józsefváros*, Maďarsko

- PhDr., Univerzita Pešť, 1829
- 1.januára 1830 – 18.októbra 1847 pôsobil v Záhrebe, Chorvátsko
 - bol profesorom Filozofickej fakulty na Kráľovskej akadémii v Záhrebe, kde prednášal filozofiu, gréčtinu, náboženstvo, fyziku, matematiku, maďarčinu a literatúru
 - v roku 1835 sa stal funkcionárom Hudobného ústavu v Záhrebe
 - v rokoch 1837 – 1843 bol štátnym cenzorom a revízorom tlače
 - bol členom: Čitaonica Zagrebačka, 1838; Gospodárske društvo, 1841; Matica Ilirska, 1842; Narodni Dom Zagreb
 - v akademickom roku 1838/ 1839 sa stal zástupcom prefekta grécko – katolíckeho seminára v Záhrebe
 - 31.mája 1844 ho ostrihomský arcibiskup a uhorský prímas József Kopácsy exkardinoval z Ostrihomskej arcidiecézy a záhrebský biskup Juraj Haulik ho inkardinoval do Záhrebskej diecézy
- 19.októbra 1847 bol inštalovaný za sídelného kanonika Záhrebskej kapituly, Chorvátsko
 - ako vyslanec kapituly, istote aj pre znalosť rodnej slovenčiny, maďarčiny, nemčiny bol vyslaný na Uhorský krajinský snem v Bratislave, 7.novembra 1847 – 14.marca 1848; okrem toho ovládal aj latinčinu, gréčtinu, francúzštinu a samozrejme chorvátčinu
 - 10.augusta 1848 sa stal predsedom Komisie na posúdenie divadelných hier v Chorvátskom národnom divadle v Záhrebe
 - ako i povereníkom Povereníctva kultu a osvety v Banátskej rade, 1848
- 21.októbra 1848 ho záhrebský biskup Haulik vymenoval za rektora Kňazského seminára v Záhrebe a na Vysokej teologickej

škole v Záhrebe za profesora gréčtiny, biblickej archeológie, apologetiky, exegetiky a Úvodu do Svätého písma

- v rokoch 1848 – 1850 bol prvým redaktorom novín *Katolički list zagrebački*
- 25.augusta 1849 sa stal delegátom chorvátskeho bána pre rokovania s viedenskou vládou, kde sa pričínil o následné povýšenie záhrebského biskupstva na arcibiskupstvo a vymenovanie biskupa Juraja Haulika za prvého záhrebského arcibiskupa pápežom bl. Pia IX., 11.decembra 1852
- 5.septembra 1850 ho rakúsko – uhorský cisár František Jozef I. nominoval za banskobystrického biskupa
 - 13.septembra 1850 zložil Vyznanie viery a prísahu vernosti do rúk apoštolského nuncia vo Viedni
 - 19.septembra 1850 zložil prísahu panovníkovi
 - 17.februára 1851 ho pápež bl. Pius IX. vymenuje za banskobystrického biskupa
- 23.marca 1851 po 21 rokoch opúšťa Záhreb
- 25.mája 1851 bol vysvätený za biskupa v Ostrihome kardinálom Jánom Krstiteľom Scitovským, ostrihomským arcibiskupom a uhorským prímasom
- 23.júla 1851 bol vo Farskom kostole Nanebovzatia Panny Márie v Banskej Bystrici inštalovaný za banskobystrického biskupa, no po celý čas svojej biskupskej služby býval a úradoval v letnom sídle banskobystrických biskupov v Svätom Kríži nad Hronom, dnes Žiar nad Hronom
 - 1.januára 1852 prevzal po Jánovi Palárikovi vydávanie časopisu *Cyrill a Method* – vydával ho do 31.decembra 1856, pričom redaktorstvo zveril Michalovi Chrástekovi, svojmu neskoršiemu tajomníkovi

- 1856 otvára Učiteľskú preparandiu v Banskej Bystrici
 - 1858 otvára novú budovu vyššieho Gymnázia v Banskej Bystrici
 - 12.decembra 1861 je na čele delegácie Slovákov, ktorí predkladajú prosbopis a Memorandum slovenského národa cisárovi vo Viedni
 - v miléniovom roku 1.000 výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu je lídrom osláv na Slovensku
 - 3.augusta 1863 sa stáva spoluzakladateľom Matice slovenskej a stáva sa jej prvým predsedom
 - V roku 1865 prvý raz oslávi preložený sviatok sv. Cyrila a Metoda – 5.júla
- 5.júla 1869, na liturgickú spomienku sv. Cyrila a Metoda, zomiera v Svätom Kríži nad Hronom vo svojom sídle
 - pochovaný bol 8.júla 1869 v Krypte banskobystrických biskupov pod Farským kostolom Povýšenia sv. kríža v Svätom Kríži nad Hronom, dnes Žiar nad Hronom
- PUBLIKÁCIE
 - *Oratio funebris*, 26. XI. 1833, Zagrab, 12 s.
 - *Sermo funebris... Ladislao Susich*, Zagrab 1835, 12 s.
 - *Reč biskupa Štefana Moysesesa*, 4.augusta 1863
 - *Reč biskupa Štefana Moysesesa*, 3.augusta 1864
 - *Reč biskupa Štefana Moysesesa*, 9.augusta 1865
 - *Myšlenky o zahradníctve vôbec a o štepárstve obzvlášte*, Skalica, Tlačou Fr. X. Škarnycla synov, 1865, 28 s.
 - *List biskupa Štefana Moysesesa 4.valnému zhromaždeniu Matice slovenskej*, 12.septembra 1866
 - *Na konci roku. Moysesove kázne*, Ružomberok, Tlačou Kníhtlačiarne Karla Salvu, 1897, 34 s.

○ PREKLADY

- *Hej slováci – Oj, Hrvati, jošte živi*
- *Kde domov můj – Gdje stanak moj?*

○ HAULIK, MOYSES, PALÁRIK A HAULIKOV INŠTITÚT

- V roku 2012 bolo schválené Výborom *Divadelno – speváckeho súboru Jána Palárika* (DSSJP) premenovanie na *Haulikov inštitút* (HI); v roku 2013 bol prijatý nový *erb* ako i v *Stanovách* Haulikovho inštitútu sa banskobystrický biskup, J. Exc. Mons. PhDr. Štefan Moyses, rodák z Veselého na Trnavsku, stáva druhým hlavným predmetom nášho inštitucionálneho záujmu, bádania, odhaľovania a pripomínania jeho života, diela a odkazu pre našu súčasnosť; prvým je kardinál Haulik a tretím kňaz Ján Palárik; a tiež v roku 2013 sa Haulikov inštitút stáva členom občianskeho združenia *Životnými cestami Jána Palárika* – ako jeden zo sedemnástich členov *združenia* miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou
- 14. – 16.mája 2014 uskutočnil Haulikov inštitút v Záhrebe svoje Valné zhromaždenie a zároveň medzinárodnú vedeckú konferenciu na tému: *Cyrilometodskí nasledovníci - Haulik, Moyses, Palárik*, z čoho bol aj vydaný zborník rovnakého názvu; zároveň sa členovia Haulikovho inštitútu zúčastnili v záhrebskom Parku Maksimir odhalenia Pamätnej tabule kardinálovi Jurajovi Haulikovi spolu s Veľvyslanectvom SR v Záhrebe
- 5.októbra 2015 odhalil Haulikov inštitút vo foyeri *Ženska Opća Gimnazija Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti*, Gundulićeva 10, Zagreb pamätnú tabuľu

Slovenskému trojhviezdiu v 19.storočí v Záhrebe: Jurajovi Haulikovi, Štefanovi Moysesovi a Bohuslavovi Karolovi Šulekovi – ako ich nazýva Svetozár Hurban Vajanský v Moysesovom životopise - spolu s Provinciou Bezgrješnog Začeca BDM Zagreb a Veľvyslanectvom SR v Záhrebe; a to za účasti členov Haulikovho inštitútu, Slovákov žijúcich a združených v Matici slovenskej v Záhrebe ako i členov Chorvátsko – slovenského priateľstva v Záhrebe; zároveň následne v neďalekom chorvátskom národnom pútnom mieste v Marija Bistrici prebehla vedecká konferencia *Moysesovo dielo v prospech Slovanstva*, z ktorého bol vydaný zborník rovnakého názvu

○ NAŠE HAULIKOVSKÉ PUBLIKÁCIE O MOYSESOVI

- ZEMKO, P. 2014. *Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik ako i z príležitosti Valného zhromaždenia Haulikovho inštitútu v Trnave. Záhreb, Chorvátsko 14. – 16. mája 2014.* Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2014, 143 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 34 – 8.
- MIKUŠ, T. - ZEMKO, P. 2015. *Moysesovo dielo v prospech Slovanstva. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Záhreb, Chorvátska republika, 5.októbra 2015.* Záhreb: Spoločnosť chorvátsko – slovenského priateľstva, 2015, 128 s. ISBN 978 – 953 – 97153 – 7 – 1.
- ZEMKO, P. 2016. *Moysesovo záhradníctvo a ovocinárstvo.* Trnava: Ivona Matúšová, 2016. 9 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 55 – 3.

- KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Slovenský rodák z Veselého na Trnavsku*. Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 52 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 71 – 3.
- ZEMKO, P. – CZARNECKI, P. S. - ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. 2021. *Slovanský Mojžiš*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 122 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 –80 –89979 –22– 6.

*Majcichovský farár Ján Palárik*¹⁰⁶

¹⁰⁶ <https://matica.sk/filozofia-jana-palarika/>

5. OSLÁVME DVESTÉ VÝROČIE NARODENIA

JÁNA PALÁRIKA

Oslávme 200.výročie narodenia Jána Palárika (24.apríla 1822 v Rakovej – 7.decembra 1870 v Majcichove) pripomenutím jeho zásluhy ohľadom pripojenia sa k vyhlásenej Viktorínovej národnej zbierke na postavenie *Pomníka nad hrobom Jána Hollého* (24.marca 1785 – 14.apríla 1849) na cintoríne v Dobrej Vode ako i prednesenej slávnostnej reči pri požehnaní pomníka.¹⁰⁷

Ján Palárik bol po vysviacke v roku 1847 kaplánom v: Starom Tekove (1847 – 1850), Štiavnických Baniach (1850 - 1851), Banskej Štiavnici (1851) a Budapešti – Terezíne, dnes v VI.obvode (1851 - 1862).¹⁰⁸ Vdp. Jozef Karol Viktorín (12.marca 1822 – 21.júla 1874) ako kaplán v Pešti zorganizuje 14.apríla 1850 niekoľko priaznivcov, 6 - 7, aby sa na 1.výročie smrti zišli na Hollého hrobe a ujednotili sa ohľadom *Výboru a zbierky* na postavenie Hollého pomníka nad hrobom. Viktorín so sebou priniesol aj štyri lipky, ktoré tam aj vysadili. Následne všetkých príjemne prekvapilo ohľadom Hollého pomníka nad jeho hrobom *Provolání k národu Slovenskému* uverejnenému v Slovenských novinách, č. 44 zo 16.apríla 1850 a tiež článok v Cyrillovi - Methodovi č. 5 z 20.apríla 1850, kde Palárik bol redaktorom, a to výzva grófa Rudolfa Nyáryho (1804 – 1851):¹⁰⁹ *Upřímné slovo k šlechtěným rodákům*. Reálnymi sa však veci stali až po Viktorínovom ustanovení *Výboru na postavenie pomníka nad hrobom Jána Hollého* 12.apríla 1853, ktorého súčasťou sa stali: vdp.

¹⁰⁷ Porov. VIKTORÍN, J. K. 1858. Ján Hollý, s. 87 – 132. In: VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J. 1858. *Concordia. Slovanský letopis*. Budín: Rychlotisk Martina Bagó, 1858, 386 s.

¹⁰⁸ Porov. ZEMKO, P. 2013. *Ján Nepomuk Palárik a jeho nasledovníci. Majcichovsko – trnavská štúdia*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 174 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 30 – 0.

¹⁰⁹ Porov. ZEMKO, P. a kol. 2010. *Európan Ján Palárik*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 240 s. ISBN 978 – 80 – 970299 – 7 – 5.

PhDr. Andrej Radlinský (1817 - 1879) vo funkcii správcu, vdp. J. K. Viktorín – zapisovateľ, evanjelik a lekár Ján Dalibor Zimáný (1816 - 1886) a vdp. Ján Palárik ako členovia. *Výbor* oficiálne potvrdil Horno – nitriansky stoličný úrad a od oboch novín prevzal výnos zbierky v hodnote 556 zlatých. Ján Palárik daroval 4 zl. 44 kr. Celý zoznam darcov Viktorín uverejnil vo svojom článku v *Concordii*. Bustu Jána Hollého zhotovil Ladislav Július Dunajský (1822 – 1904) v Pešti a päť spodných častí s pylónom a s podstavcom zhotovili domáci dobrovodskí kamenárski majstri.¹¹⁰ Na práce v Dobrej Vode dohliadal chetelnický farár vdp. Juraj Obermayer (1808 - 1880), ktorému Hollý venoval svoju báseň: *Na Jura Obermayera alebo Jaké bývali někdy a jaké sú včil hodi*.¹¹¹ Dunajský najskôr zhotovil sádrovú vzorku Hollého poprsia, ktorú v roku 1854 vystavil v Pešti a v roku 1855 vo Viedni, za čo získal uznanie a pochvalu. Vpredu na pomníku je označenie:

JÁN HOLLÝ

NAR.24 BREZ 1785 ZEM. 14 DUB 1849

a vzadu je venovanie:

SLAVNÉMU BÁSNIKOVÍ

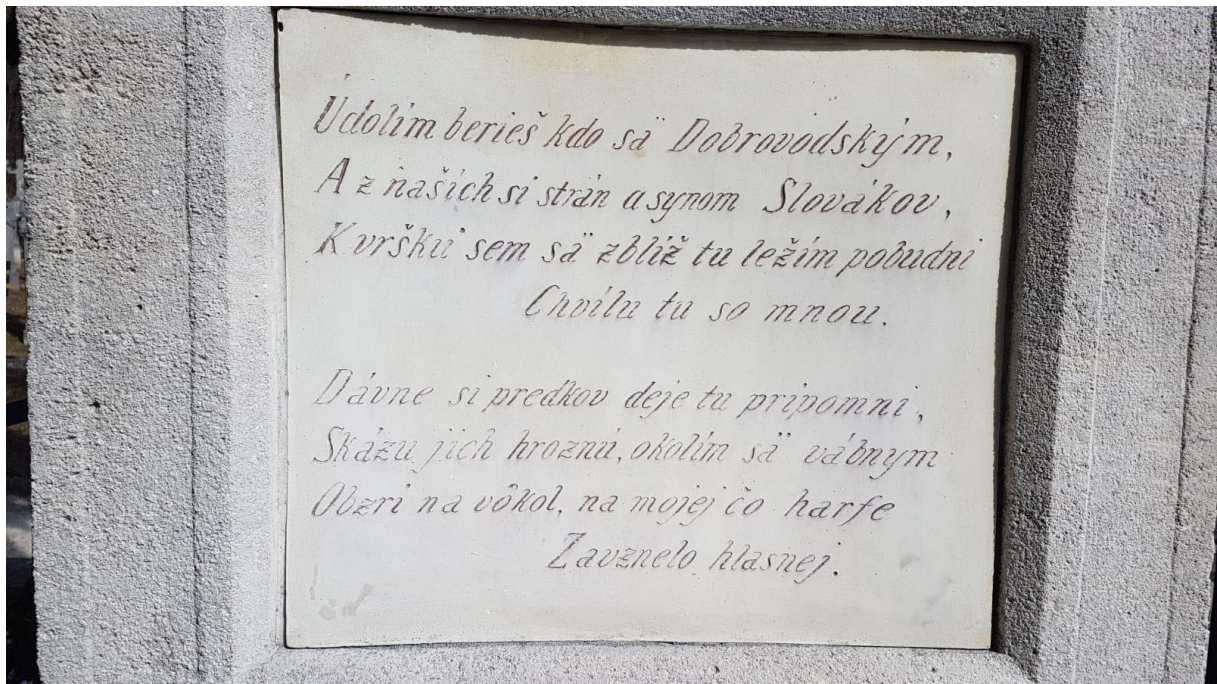
¹¹⁰ Porov. HODÁL, J. 1923. *Ján Hollý. Jeho život – diela – význam a pamiatka*. Trnava, 1923.

¹¹¹ NA JURA OBERMAYERA. *Za starodávnejších skrovné boly hostiny pánov; Ke všem domácím len stačival dostatek. Napřed sýr, kyselý neb sladké mléko a maslo, Aneb vučácím plasty vybrané gbalom. A k tomu buď hniliček, buď dozrátého natráslych Ze sádku velký představil sa koš jablk. Dál pozatým chutné sa koláče a báleše pékly, Starší na pevném obracával ražni škop. Čerstvá nezbedný jednak smad uhášala studňa, Jednak madovca žbány z rádu načreté. Přišla-li hus na stól, a nové sa ul'évalo víno: To už za velkú mal predek skvostnost' hodov. Než včul dosti není z krmníka a hydstva chováanka, Z nižšího neb vyššího stáda úpravou; Dosti není dávným z vlastného vinohrada súdkom Stredného, jak je zvyk, hodára častovať. Ťažký pod zverinou, pod prišlým z Kalkuty vtákom, Pod slukmi, pod kvíčalmi stól musí pukat. Rozličné mlsným predkládať maškrtky ustám, Drahou ve vonných kúpené krámoch cenou. Prezpoľného peniť sa konečné vína poháry, Buď z Rénska, šampanského, buď čo má Tokaj - Ačkoľvek nikdá takového nevidaly místa; Nech méno klamným len dané kupcom nosá. Aj ly, milý Juro mój! došlých tak častuješ hostov, Bár sám si mírný, bár vodou žízeň hasíš: Že prerušiť nechceš obyčaj ráz do zvyku přišli. In: VIKTORÍN, J. K. 1863. *Jána Hollého spisy básnické. So životopisom a zprávou o pomníku i spisoch jeho*. Pešť: Sklad Kníhkupectva Laufer & Stolp, 1863; Budín: Písmenami Martina Bagó, 1863, 432 s.*

POSTAVILI
VDĚČNI RODÁCI

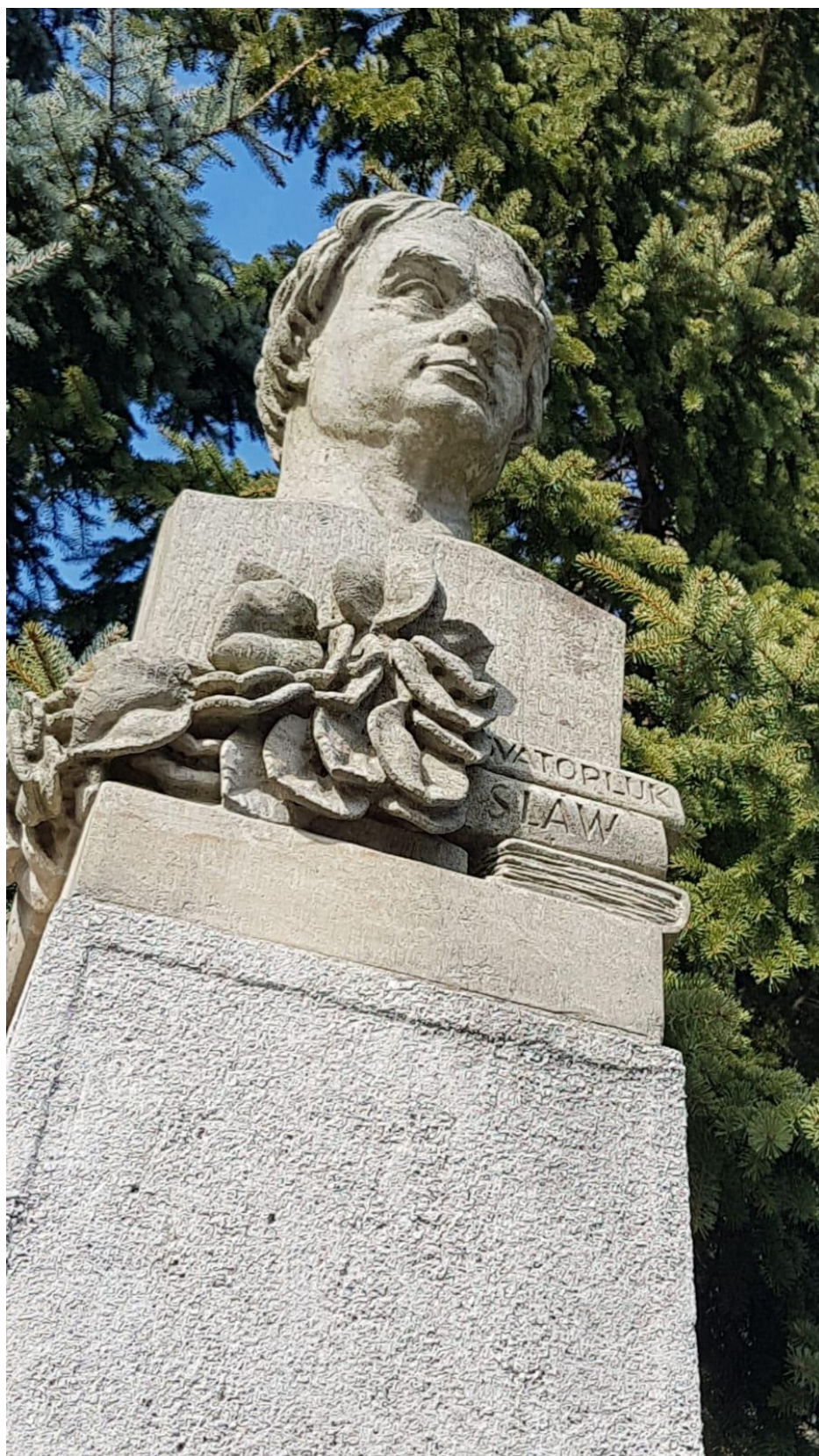
1854

Na východnej a západnej strane pomníka sú verše od Ľudovíta Velislava Štúra (1815 – 1856).¹¹²

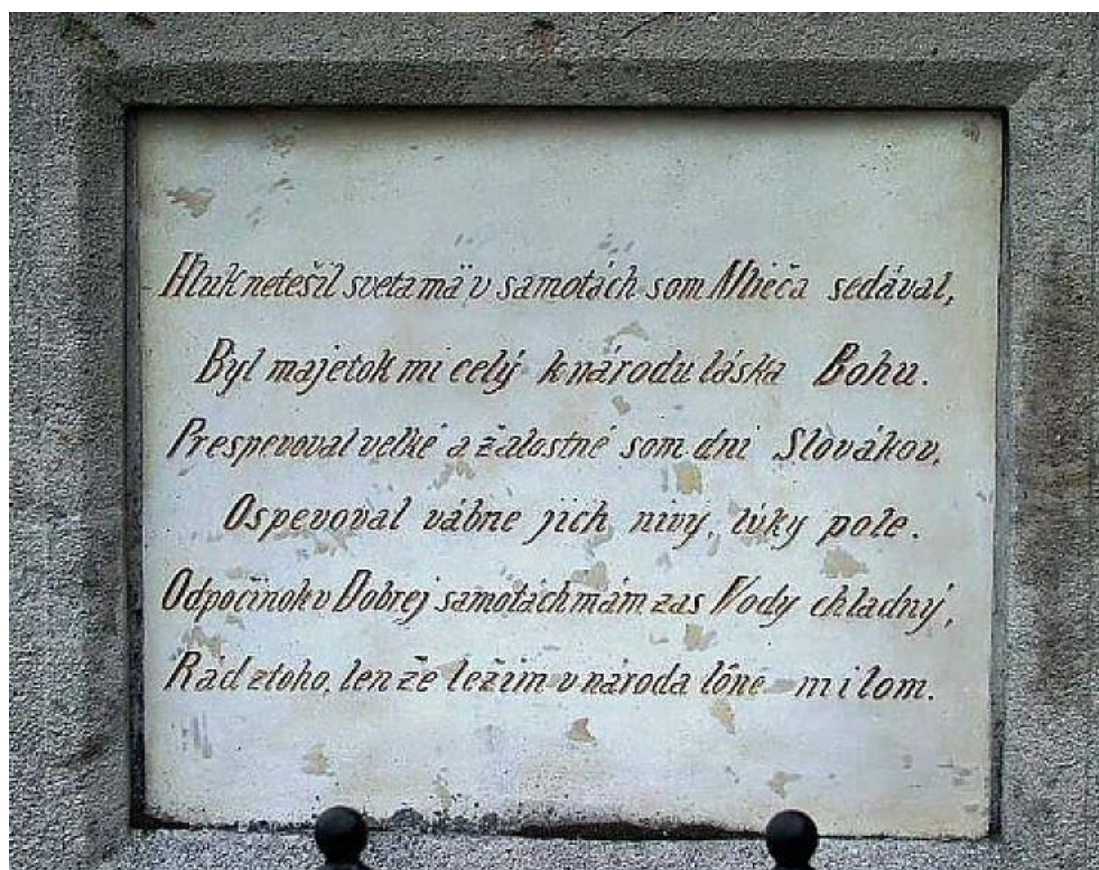
*Západná postranná pamätná tabuľa s textom Ľudovíta Štúra
na Pomníku nad hrobom Jána Hollého na cintoríne v Dobrej Vode*

¹¹² Porov. VIKTORÍN, J. K. 1858. Ján Hollý, s. 87 – 132. In: VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J. 1858. *Concordia. Slovanský letopis*. Budín: Rychlotisk Martina Bagó, 1858, 386 s.

Detail Pomníku nad hrobom Jána Hollého v Dobrej Vode

Mnohí sa domnievali, že pomník mal byť postavený v Maduniciach – poslednom pôsobisku alebo v Borskom Mikuláši – rodisku, no vdp. Martin Lackovič (1817 – 1855), dobrovodský farár, priateľ a spolužiak Jána Hollého, ktorý ho doopatroval na svojej fare, všetkým tlmočil, že Hollý si sám želal, aby bol pochovaný v Dobrej Vode. A teda: *Není pochybnosti, že následkem takto vyslovené myšlenky, každý národovec aneb puhy toliko ctitel zesnulého, tím úmyslem k určenému cíli svou oběti přspěl, aby pomník na hrobě básnickovém postaven byl.*¹¹³

*Východná postranná tabuľa s textom Ľudovíta Štúra
na Hollého pomníku na cintoríne v Dobrej Vode*

¹¹³ VIKTORÍN, J. K. 1858. Ján Hollý, s. 87 – 132. In: VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J. 1858. *Concordia. Slovanský letopis*. Budín: Rychlotisk Martina Bagó, 1858, 386 s.

Viktorínova ¹¹⁴ ale aj Palárikova zásluha je aj v prednesení ďakovných *slávnostných rečí* pri odhalení pomníka Jánovi Hollému. ¹¹⁵ Lebo podľa Palárika je Ján Hollý veľkým dobrodincom slovenského národa, ktorý všetko svoje konanie zameral k vznešenému a krásnemu cieľu – *láske k Bohu a láske k svojmu národu*. A preto si podľa Palárika zasluhuje Hollý našu vďaku tým, že bol postavený na jeho hrobe *pomník našej powďäčnej uznalosti a hľbokej úcty, - nech rozumejú jazyci – a dozvedia sa národy, že už i Slowák do rādu wzdelanejších národov wstupuje, priznāwajúc sa ku svojej oswete a vzdelanosti, ktorú svojim spisowateľom podākovať má*. ¹¹⁶

Vlastná slávnosť odhalenia *pomníka* sa konala v robotný deň, vo štvrtok, 11.mája 1854 o 9.00 hod. Po zádušnici *Sacrum de requiem* miestneho farára Martina Lackoviča v miestnom Farskom kostole Narodenia Panny Márie v Dobrej Vode slúžil chtelnický farár Juraj Obermayer sv. omšu – *Gloriosum*. Z kostola sa vybral sprievod s trúbami, bubnami a vyzváňaním kostolných zvonov na cintorín, kde *pomník* požehnal miestny dobrovodský farár vsdp. Martin Lackovič. Nasledovala Viktorínova reč, po ktorej zaznela pieseň *Slovenčina milá* ale s novým textom od Jozefa Emanuela (1803 – 1890), farára v Košeci. Následne slávnostnú reč predniesol Ján Palárik. Po jej skončení zaspievali pieseň *Veje větor věje – Od Tatier k Dunaju* so slovami Ľudovíta Štúra. ¹¹⁷

¹¹⁴ Porov. HODÁL, J. 1923. *Ján Hollý. Jeho život – diela – význam a pamiatka*. Trnava, 1923.

¹¹⁵ Porov. ZEMKO, P. 2010. Homiletické pamiatky na Jána Palárika, s. 181 – 192. In: ZEMKO, P. a kol. 2010. *Európan Ján Palárik*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 240 s. ISBN 978 – 80 – 970299 – 7 – 5.

¹¹⁶ Porov. Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹¹⁷ https://hiking.dennikn.sk/ar/829/dobra_voda.html

Letopis *Concordia* tak prináša podrobný opis udalostí okolo Hollého pomníka a v plnom znení tiež Viktorínovu ale aj Palárikovu reč ako i následne rozsiahlu trojdielnu báseň ev. a. v. kňaza Jozefa Miloslava Hurbana (1817 - 1888) *Básnikov pomník*, kde v tretej časti prebásnil udalosti požehnania.¹¹⁸ Rovnako tak správy o prácach na Hollého pomníku postupne prinášali: Cyrill a Method, Katolícke noviny a Slovenské noviny.¹¹⁹ Ale Viktorín to uverejnil aj v *Jána Hollého spisoch básnických*.¹²⁰

Udalosť *požehnania* zachytáva aj obraz, ktorý sa nachádza na Obecnom úrade v Dobrej Vode. Pred pomíkom je v kňazskej reverende Ján Palárik, vpravo prvý od neho je Ľudovít Štúr a vedľa neho Jozef Miloslav Hurban; vľavo prvý od Palárika je ďalší ev. a. v. kňaz Michal Miloslav Hodža (1811 - 1870) a vedľa neho dekan a farár Martin Lackovič – tiež v kňazskej reverende.

¹¹⁸ Porov. HURBAN, J. M. 1858. *Básnikov pomník*, s. 133 – 141. In: VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J. 1858. *Concordia. Slovanský letopis*. Budín: Rychlotisk Martina Bagó, 1858, 386 s.

¹¹⁹ Porov. VIKTORÍN, J. K. 1858. Ján Hollý, s. 87 – 132. In: VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J. 1858. *Concordia. Slovanský letopis*. Budín: Rychlotisk Martina Bagó, 1858, 386 s.

¹²⁰ Porov. VIKTORÍN, J. K. 1863. *Jána Hollého spisy básnické. So životopisom a správou o pomníku i spisoch jeho*. Pešť: Sklad Knihkupectva Laufer & Stolp, 1863; Budín: Písmenami Martina Bagó, 1863, 432 s.

Obraz požehnania náhrobného pomníka Jánovi Hollému na Obecnom úrade v Dobrej Vode

Po skončení slávnosti bol obed na fare v Dobrej Vode, na ktorý pozval miestny farár Lackovič. Pri stole predniesli prípitky: Ľudovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban, vdp. Martin Kiška (1811 - 1885) – farár v Myjave, vdp. Martin Čunderlík (1808 - 1862) – farár v Turej Lúke, vdp. Juraj Obermayer, mecén Martin Branislav Tamaškovič (1803 – 1872), vdp. Ján Palárik a iní. *Pod lipou* bol obed pre všetkých ostatných, na ktorý zase pozvali a sponzorovali: vdp. Juraj Obermayer a L. Krchňák.

Hohn a Grund v Pešti.

JÁN HOLLY.

Digitizovala firma Google

*Rímskokatolícky kňaz a básnik Ján Hollý*¹²¹

¹²¹ VIKTORÍN, J. K. 1863. *Jána Hollého spisy básnické. So životopisom a zprávou o pomníku i spisoch jeho.* Pešť: Sklad Kníhkupectva Laufer & Stolp, 1863; Budín: Písmenami Martina Bagó, 1863, 432 s.

Z homiletického hľadiska *Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná*¹²² je pomerne krátka *didaskalická reč* s trojbodovou štruktúrou, oslovením a záverom:

1. oslovením začína Palárik svoju *reč*: *Milí Páni! Nábožný zástupe!* No potom ho ešte v úvodnom texte rozvádza: *Ted' prawím na tomto mieste smutku a pokory dnes weselšie tváre, pritomnosť wážnych hostów, sbory wel. duchowenstwa a znaky jakejsi riedkej, neobyčajnej, radostnej slawnosti spatrujem*¹²³
2. potom nás Palárik uvádza do svojej *reči*: *Ale neidem sä diviť Páni! - bo hlä! Uhledám tu jeden hrob, ozdobený novým nádherným pomníkom, ktorý sa živo upamätuje, že nie všeco s hrobom sä končí, nie všeco sä mňa, nie všeco se neuprositelnej smrti podrobeno; jeden hrob, chowajúci w sebe zprachniwelé kosti jednoho welikého muža, který wo svojich wýtečných dielach wyriekol, i skutkami splnil na sebe*¹²⁴
3. hlavnou myšlienkou, ktorá je v tomto prípade veľmi poetická: *Sama a jediná čnosť jest smrti nepodlehla, ktorú prodký ani hrom, dlhý wšetrowným ani čas neprelomí zubom; nech bár säwalom, čnosť sama zostane. Tak jest Páni! čnosť, čnosť jedine a zásluha jest, čo nám z toho welikého muža rozumiem Jána Hollého, slawnéhospisowatel'a slov. pozústalo.*¹²⁵ Podľa Jána Palárika je Ján Hollý čnostným človekom, ktorý vykonal veľa dobra, čo je jeho veľká zásluha.¹²⁶ A preto Palárik svoju hlavnú

¹²² Porov.Reč pri odhalenipomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹²³ Reč pri odhalenipomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹²⁴ Reč pri odhalenipomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹²⁵ Reč pri odhalenipomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹²⁶ *Čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro. Umožňuje človekovi nielen konať dobré skutky, ale aj dávať zo seba samého to najlepšie. Čnostný človek so všetkými svojimi zmyslovými a duchovnými silami smeruje k dobru, ide za ním a volí si ho v konkrétnom konaní. „Cieľom čnostného života je stať sa podobným Bohu.“*In: KKC, 1803.

myšlienku – *čnosť a zásluha* - ďalej rozvíja takto: *Ale jeho duch, jeho čnosť, jeho zásluha, - w nebiowšem koruny wečnejsláwy hodná – ale i tu na zemi w nãwodežiwã, wečnã, oslãwenãzãstane, ktorej sã dnes werejnã pocta a welebaslawným spãsom preukazuje.*¹²⁷

4. A potom Palárik dokazuje, prečo je Ján Hollý veľkým dobrodincom celého slovenského národa, čo je základom jeho blaha:

a)¹²⁸ keď *osvetu a vzdelanosť* rozširoval svojimi vynikajúcimi dielami¹²⁹

b)¹³⁰ lebo napísaná kniha zostáva *z ruky do ruky, z pokolenia na pokolenie*, ako blahodarný, spásonosný a oblažujúci účinok, ktorý je pokladom, bohatstvom, slávou, pokladnicou *osvety a vzdelanosti*, nevyčerpatel'nou studnicou duchovného i hmotného blaha národov.

Ján Palárik zároveň v svojej *reči* vynikajúco prirovnáva, zdôvodňuje, dokazuje a tvrdí, že:

a) *i sám Bôh k uskutočneniu swãtýchswojichcielow, k založeniu krãl'owstwaswojeho na zemi, spisowatel'stvo sebe za hlavný nástroj wywolil, - najdrakší poklad Starého i Nowého zákona – tento najdrakší poklad člowečenstwa, - sú toho dôkazom*¹³¹

b) *čo sú pre cirkew Božiu proroci, apoštoli, Ewangelisté, a swãtíOtcowia: to sú w poťahu na každý národ jeho dobrí*

¹²⁷ Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kruz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹²⁸ Tento prvý bod označuje Palárik písmenkom a)

¹²⁹ Porov. <https://zlatyfond.sme.sk/autor/97/Jan-Holly>

¹³⁰ Tento druhý bod by mal Palárik logicky označiť písmenkom b), ak prvý označil písmenkom a), no on ho označil číslicou 2).

¹³¹ Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kruz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

*národní spisowateli, ktorým swojuoswetu a wzdelanost' podäkować má.*¹³² A to preto, lebo spisovatelia zasluhujú úctu, pretože pracujú pre blaho a rozkvet svojho národa, venujú mu svoj um, všetky svoje sily, schopnosti a hrivne od Boha. A tak celý svoj život vzdelaniu a pozdwiženiu, a oblaženiu národa swojehowenujúc, tak krásne dôkazy lásky svojej k Bohu a k člowečenstwudáwa¹³³

c) aj my Slováci sa chceme postaviť do radu vzdelanejších národov a oceniť veľké dobrodenia svojich vynikajúcich spisovateľov *jejich pamiatku po smrti nádhernými pomníkami, mauseolmi, pantheonmi.* A to i Jánovi Hollému, *nyjwytečnejšiemu posawad' spisowateľstwa slowenského zvelebowateľovi*¹³⁴

5. Majestátnym povzbudením pre počúvajúcich – 11.mája 1854,¹³⁵ ako i pre čítajúcich v *Katolíckych novinách* 24.júna 1854, v Palárikovej reči je jeho záver: *Odstup to, - tu už hlä na jeho hrobe stojí pomník našej powdäčnej uznalosti a hlubokej úcty; - nech rozumejú jazyci – a dozwedia sä národy, - že už i Slowák do räduvzdelanjších národov wstupuje, priznáwajúcsä tu svojej oswete a wzdelanosti, ktorú svojim spisowateľom podäkować má. – Nášmu ale wytečnému básnikowi, o národ swôj tak vysoko zaslúžilému Jánu Hollému nech zahučí „wečnája pamäť a sláwa!“*¹³⁶

¹³² Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹³³ Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹³⁴ Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

¹³⁵ Porov. HODÁL, J. 1923. *Ján Hollý. Jeho život – diela – význam a pamiatka*. Trnava, 1923.

¹³⁶ Reč pri odhalení pomníka Jána Hollého kroz J. Palárika držaná. 1854. In: *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.

Palárik svojim *nech zahučí* chce zdôrazniť a podčiarknúť veľkosť významu a grandióznosť zásluh Jána Hollého, pričom burcuje nie k obyčajnému potlesku vďaky, ale k burácajúcemu, jasavému a ničím neprehliadnuteľnému *hukotajúcemu* zvolaniu! A tiež je potrebné podotknúť, že je sám sebe verný svojmu osobnému mottu: *Osveta a vzdelanosť*,¹³⁷ ktoré vo svojej didaskalickej reči použije až štyrikrát.

Po formálnej stránke Palárik používa pre živosť reči často:

- otázky:

Čo je za príčina tohto neobyčajného výjavu?

Či teda nemáme w duchu zaplesat' pri tomto wířazstwe čnosti a zásluhy nad smrťou? či nemajú srdca naše radost' pocítiť, - keď sã už i na tomto swete čnosti a zásluhe podlužná úcta a odmena dáwa?

Zdáliž teda dobrý spisowatel' není welikým dobrodincom národa svojeho?

Tak krásne dókazy lásky svojej k Bohu a k člowečenstwu dáwa?

Najwytéčnejšiemu posawad' spisowatel'stwa slowenského zwelebowatel'owi podäkowať máme?

¹³⁷V osвете a vzdelanosti veje duch, ona kriesi hmoty, sily, život, ruch, ona dáwa žitia práva národu, rabstvo borí, zlatú tvorí slobodu. In: MAREČEK, M. – ZEMKO, P. 2016. *Životnými cestami Jána Palárika. Združenie miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou*. Trnava: Trnavský samosprávny kraj, 2016, 73 s. ISBN 978 – 80 – 89759 – 30 - 9.

- zápor:

Zaplesaj so mnou nábožný zástupe: zaplesajte i wytruchlé hroby, swedkowie tohto radostného swiatku čnosti a zásluhe posväteného!

- zvolania:

Ale neidem sä diwit' Páni! – hlä!

Tak jest Páni!

Bo w skutku Páni!

A hlä Páni!

A preto Páni!

Wečnája pamäť a sláwa!

- stupňovanie:

Znaky jakej si riedkej, neobyčajnej, radostnej slawnosti spatrujem.

Že nie všeco s hrobom sä končí, nie všeco sä miňa, nie všeco je neuprositelnej smrti podrobene.

Čnosť a zásluha je to, ktorú uctiť, oslávit a zvelebiť i my z bližšieho okolia, i my z d'aleka sme prišli.

Áno, všetko, čo jest welikého, krásneho, wznešeného, božského, člowečenstwo oblažujúceho.

K celkovému obrazu, že ide o cirkevnú reč, Palárik pripomína Bibliu – *swäté knihy Starého i Nowého Zákona* – tento najdrakši poklad človečenstwa. Konkrétne cituje starozákonnú Knihu proroka Izaiáša 49, 1 - 5:

*Pán ma povolal od lona,
od života mojej matky spomínal mi meno.
Ústa mi urobil ako ostrý meč,
v tieni svojej ruky ma skryl
a urobil zo mňa šíp brúsený,
do svojho tulca ma schoval.
A riekol mi: „Služobníkom si mi,
Izraelom, tebou sa chcem osláviť.“
Ja však som povedal: „Darmo som pracoval,
márne a zbytočne strávil svoju silu.“
Predsa je moje právo u Pána
a moja odmena u môjho Boha.
Teraz však hovorí Pán,
čo si ma od lona služobníkom urobil,
aby som Jakuba priviedol späť k nemu,
aby sa Izrael k nemu zhromaždil.*

Didaskalická reč je vytlačená v ozdobnom švabachovom písme, v troch odstavcoch formátu A 4 – rovnako tak ako i všetky články v celých *Katolíckych novinách*.

Záverom konštatujem, že *Katechizmus katolíckej cirkvi* ak hovorí o čnosti tak cituje Origenesa, že *kde je však čnosť, tam je jednota, tam je súlad, na základe ktorého všetci veriaci mali jedno srdce a jednu dušu*.¹³⁸ A to vidieť aj na zoskupených účastníkoch zidených na

¹³⁸KKC, 817.

slávnostnom požehnaní pomníka nad hrobom kňaza a básnika Jána Hollého – *rímskokatolíci* vedno s *evanjelikmi*, *kňazi* spolu s *Božím ľudom*, *živí* pripomínajúci nehynúcu pamiatku a odkaz *mŕtvych*, ktorí nás už predišli do Domu nášho Nebeského Otca, s ktorými sme stále spojení, veď sú to naši slávni mužovia a otcovia! A preto sa držíme toho, čo nám odporúča *Kniha Sirachovcova* 44, 1 – 5:

*Chváliť nám patrí slávnych mužov,
svojich otcov podľa ich činov,
svojou odvekou veľkodušnosťou.
Jedni panovali vo svojich ríšach,
boli to slávni mužovia pre svoju udatnosť,
(iní), obdarovaní múdrosťou,
svojimi rečami zvestovali svoju prorockú dôstojnosť.
Stali sa vodcami ľudu v svojom čase
a s hojnou múdrosťou predkladali ľudu posvätnú náuku.
Svojím nadaním zostavovali piesne a nápevy
a písmom zaznačovali básne.*

6. CURRICULUM VITAE KŇAZA JÁNA PALÁRIKA

Ján Palárik (pseudonymy: Beskydov, Ján Beskydov, Paliarik Ján)

- sa narodil 27. apríl 1822 v Rakovej na Kysuciach. - zomrel 7. decembra 1870 v Majcichove. Pochádzal z učiteľskej rodiny, a tak počiatočné klasické i hudobné vzdelanie dostal doma od rodičov.
- V klasickom vzdelávaní pokračoval v Žiline, Kecskeméte;
- v roku 1839 začal štúdium teológie v Ostrihome, pokračoval v Bratislave a v Trnave, kde sa mu dostali do rúk básne Jána Hollého a almanach Zora, ktoré v ňom prebudili národné povedomie.
- vzdelával sa v nemčine a vo francúzštine, ovládal aj maďarčinu, latinčinu, poľštinu a samozrejme češtinu a ruštinu
- Po vysvätení za kňaza v roku 1847 v Ostrihome pôsobil ako kaplán v Starom Tekove, kde dochádzal aj na filiálky Hronské Kľačany a Veľké Kozmálovce.
- Po preložení do Vindšachty - dnes Štiavnických Baní v januári 1850 sa začal venovať ako redaktor časopisu *Cyrill a Method*. Za svoje články ho predvolali v januári 1851 do Ostrihomu a odsúdili na nútené mesačné Duchovné cvičenia v kláštore františkánov. Po ich skončení 1.februára 1851 bol preložený znovu ako kaplán do Banskej Štiavnice, kde ukončil redaktorstvo v *Cyrillovi a Methodovi*
- Odtiaľ bol od 1.júla 1851 preložený za nemeckého kaplána v Pešti, do farnosti sv. Terézie Avilskej – dnes je to v Budapešti VI.obvod. Pobudol tam až do 6.decembra 1862. Tam redigoval

Katolícke noviny pre dom a školu 1852 – 1856, vydal tri zväzky prekladu *Spisov pre mládež* od Krištofa Schmida; spolu s Jozefom Karolom Viktorínom zorganizovali zbierku na Hollého pomník v Dobrej Vode, kde pri posviacke 11.mája 1854 predniesol reč; s Jozefom Karolom Viktorínom vydal v roku 1857 almanach *Concordia*, kde uverejnil pod pseudonymom *Beskydov* svoju prvú divadelnú hru *Incognito*; aj druhá i tretia divadelná hra boli vydané pod pseudonymom *Beskydov* - v almachu *Lipa* vydal v roku 1860 druhú divadelnú hru *Drotár* a v roku 1862 tretiu divadelnú hru *Zmierenie*; spolu s Viktorínom sa v roku 1861 zaslúžili o vydávanie časopisu *Sokol*, ktorý redigoval Pavol Dobšinský

- Na základe vtedajších zvyklostí vyhral konkurz na faru v Majcichove, kde mu dopomohla aj abrahámska grófka ruského pôvodu Helena Esterházyová - Bezobrazovová. Inštalovaný bol až nasledujúci rok 1863. V Majcichove spravoval aj filiálky Hoste a Abrahám. Tu napísal svoju poslednú dramatickú hru *Dimitrij Samozvanec*, ako i v roku 1866 svoju autobiografiu, ale i *Katechizmus pre počiatovníkov* a *Prvú a Druhú čítanku a mluvnicu*. Z Majcichova sa stal spoluzakladateľom Matice slovenskej v roku 1863; v roku 1868 sa zúčastnil na založení novej politickej strany - Novej školy slovenskej a napokon tesne pred smrťou sa stal spoluzakladateľom Spolku sv. Vojtecha v Trnave - 1870.
- Zomrel 7.decembra 1870 na fare v Majcichove, kde ho aj pochovali 10.decembra 1870.
- V roku 1928 z podnetu nitrianskeho kanonika Juraja Gajdošíka, spolurodáka z Rakovej exhumovali jeho telesné pozostatky v rámci majcichovského cintorína a pochovali ho v novom hrobe, nad ktorým mu dal Gajdošík postaviť nový pomník.

Dielo Jána Palárika

A) Literát

1. Autobiografia

- Palárik Ján (také Beskydov) spisovateľ a dramatik slovenský, 1866

2. Básnik

- *Cirkev Kristova*, Cyrill a Method, 1850, č. 3 a 5
- *Znělky k slavnosti církevního Vysviacania Novovystavenej Basiliky Ostrihomskej*, Budín, Písmenami Martina Bagó 1856
- *Za osvetu*, Sobrané dramatické spisy Jána Palárika, usporiadal Ján Bobula, Minerva, Pešť 2. zv. 1871, 501

3. Historik

- *Dejepis cirkve Kristovej a jej bojovníkov kresťanským školám a rodinám venovaný od Jána Palárika uverejňované v Katolíckych novinách pre dom a cirkev ročník 1854*

4. Novinár

- *Ako má byť veselohra usporiadaná, čili Obrana veselohry „Drotár“*, Slovenské noviny, I., 1864, č. 123, 128 – 129, 131
- *Druhá obrana Drotára*
- *Dôležitosť dramatickej národnej literatúry*, Sokol (Dobšinského), roč. I., 1860, 13, 21
- *Posúdenie dramatických kusov*

5. Dramatik

- *Incognito*, almanach Concordia, Budín 1858; *Sobrané dramatické spisy Jána Palárika* (Minerva, 1. zv., Pešť, 1870)
- *Drotár*, almanach Lipa I., Pešť 1860
- *Smierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch*, almanach

Lipa II., Pešť 1862

- *Dimitrij Samozvanec, Sobrané dramatické spisy Jána Palárika* (Minerva, 2. zv., Pešť, 1871)

6. Homiletik

- *Reč na sv. Jozefa, pestúna Ježiša Krista o upadnutí náboženstva v chráme Windšachtském pověděná a na žádost dobre smýšlejících uverejnená*, Cyrill a Method, roč. 1, 1850, č. 2 – 4
- *Slovo k nábožným pútnikom na deň povýšení svatého Kríža na hore Kalvárie Banské – Štávnické shromaždeným*, Cyrill a Method, roč. 1, 1850, č. 17
- *O prachu človeka. Kázaní na I. nedelu v poste*, Cyrill a Method, roč. 2, 1851, č. 7
- *O smrteľnosti človeka. Kázaní na II. nedelu v poste*, Cyrill a Method, roč. 2, 1851, č. 8
- *O nesmrteľnosti človeka. Kázaní na III. nedelu v poste*, Cyrill a Method, roč. 2, 1851, č. 9
- *O určení človeka. Kázaní na IV. nedelu v poste*, Cyrill a Method, roč. 2, 1851, č. 10
- *Reč pri odhalení pomníka Jánovi Hollému na Dobrej Vode 11. mája 1854*, Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin 1932
- *Reč, ktorú pri slavných zádušniciach dňa 31. ledna 1861 vo farskom chráme u sv. Anny v Budíne odbavovaných za zvečnelého v Prahe dňa 12 – ho ledna 1861 Vaceslava Hanku*, Priateľ školy a literatúry, roč. III, 1861

7. Prekladateľ

- Krištof Schmidt: *Spisy pre mládež*, 1 - 3. zv., Štedrý večer, Veľkonočné vajíčka, Kvetný košík

8. Redaktor

- *Katolícke noviny* vydávané *Spolkom sv. Štefana*, Pešť 1852 – 1855

9. Spoluvydavateľ

- almanach *Concordia*, Budín 1858 s Jozefom Karolom Viktorínom

10. Učebnice

- *Katechizmus pre počiatočníkov*
- *Prvá čítanka a mluvnica*
- *Druhá čítanka a mluvnica*

11. Úvahy

- *Slovanskému zjazdu v Prahe*, 1848
- *O vzájemnosti slovanskej. Úvahy politicko – literárne*, almanach *Lipa III*, Budín 1864

12. Vydavateľ

- časopis *Cyril a Method*, Banská Štiavnica 1850 – 1851

B) Publicista

- *Ohlas pravdy*, *Cyrill a Method* 1852, č. 38
- *Čo máme očakávať od konštitúcie uhorskej pre našu národnosť a čo nám predovšetkým treba?* *Priateľ školy a literatúry*, roč. II., 1860, č. 45
- *Otázka národností a nasledovne i literatúry pri novom politickom preporodení Uhorska*. *Priateľ školy a literatúry*, roč. II., 1860, č. 46
- *Na dorozumenie inteligencii našich slovenských stolíc*. *Priateľ školy a literatúry*, roč. II., 1860, č. 52
- *Práva ľudu a zákony r. 1848*. *Pešťbudínske vedomosti*, roč. I., 1861, č. 3
- *Nedôslednosť snemovných zákonov z r. 1848*. *Pešťbudínske vedomosti*, roč. I., 1861, č. 7

- *Na dorozumenie. Pešťbudínske vedomosti*, roč. III., 1861, č. 35

C) Politik

- *Nová škola slovenská* (politická strana, ktorá vydávala *Slovenské noviny* 1868 – 1875)

D) Spoluúčastinár

- *Kníhtlačiareň Minerva*, Pešť

E) Spoluzakladateľ

- *Spolok striezlivosti*, Starý Tekov
- časopis pre literatúru a umenie *Sokol*, Banská Štiavnica 1861 s Jozefom Viktorínom, redigoval ho Pavol Dobšinský
- *Matica slovenská* v Martine, 4 augusta 1863
- *Katolícke patronátne gymnázium v Kláštore pod Znievom*, 1869
- *Spolok sv. Vojtecha* v Trnave, 14. septembra 1870

O Jánovi Palárikovi napísali

1. BOBULA, J. N. 1870. *Sobrané dramatické spisy Jána Palárika, (Beskydova) slavného spisovateľa slovenského*, 1. zv. Pešť: Minerva, 1870
2. BOBULA, J. N. 1871. *Sobrané dramatické spisy Jána Palárika, (Beskydova) slavného spisovateľa slovenského*, 2. zv. Pešť: Minerva, 1871
3. GAŠPARÍK, M. 1952. *Ján Palárik a jeho boj o demokratizáciu slovenského národného života*. Bratislava: Nakladateľstvo Slovenskej akadémie vied a umení, 1952, 71 s.

4. FELIX, J. 1955. *Ján Palárik. Veselohry a divadelné prejavy*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 379 s.
5. SLOBODA, J. 1970. *Život za život. Príležitostná metodická príručka k oslavám 100. výročia smrti Jána Palárika*. Bratislava: Osvetový ústav, 1970, 81 s.
6. VAVROVIČ, J. 1974. *Jean Palárik. Son oecuménisme et son panslavisme*. Cleveland – Rome: Slovak Institute, 1974
7. VAVROVIČ, J. 1986. *Duchovné cvičenia Jána Palárika*. Rím: Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, 1986, 117 s.
8. VAVROVIČ, J. 1990. *Duchovné cvičenia Jána Palárika*. Martin: Osveta, 1990, 117 s. ISBN 80 – 217 – 0228 - 1.
9. VAVROVIČ, J. 1993. *Ján Palárik. Jeho ekumenizmus a panslavizmus*. Martin: Matica slovenská, 1993
10. ĎURNÁ, S. 2005. *Dramatik a spisovateľ - Ján Palárik, (1822-1870), Životopisný medailón*. Čadca: Kysucká knižnica, 2005.
11. MUDRÍKOVÁ, J. 2007. *Ján Palárik, Medailón k 185. výročiu narodenia*. Čadca: Žilinský samosprávny kraj – Kysucká knižnica, 2007.
12. ZEMKO, P. 2007. *Palárikov Majcichov*. Majcichov: Divadelno - spevácky súbor Jána Palárika, 2007, 49 s. ISBN 978 - 80 - 969688 - 7 - 9.
13. ZEMKO, P. 2007. *Primície mal v čase pôsobenia Jána Palárika*. Majcichov: Rímskokatolícka cirkev, farnosť, 2007, 40 s. ISBN 978 - 80 - 969806 - 8 - 0.
14. ZEMKO, P. 2009. *Palárikov nástupca v úrade farára*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2009, 56 s. ISBN 978 - 80 - 89413 - 01 - 0.
15. ZEMKO, P. 2010. *Majcichovská mládež o Jankovi Palárikovi*. Majcichov: DSSJP, 2010, 24 s. ISBN 978 - 80 - 970393 - 4 - 9.

16. ZEMKO, P. 2010. *Palárik na Trnavsku*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2010, 36 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 06 – 5.
17. ZEMKO, P. a kol. 2010. *Európan Ján Palárik*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2010, 240 s. ISBN 978 – 80 – 970299 – 7 – 5.
18. ZEMKO, P. a kol. 2012. *Ján Palárik Beskydov – miláčik slovenského národa*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2012, 184 s. ISBN 978 – 80 – 970449 – 4 – 7.
19. ZEMKO, P. 2013. *Cyrilo – metodská a palárikovská tradícia ako výzva nášho každodenného života. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, Budapešť 22.októbra 2012*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2013, 56 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 29 - 4.
20. ZEMKO, P. 2013. *Ján Nepomuk Palárik a jeho nasledovníci. Majcichovsko – trnavská štúdia*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2013, 174 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 30 – 0.
21. MARTINKOVIČ, M. 2013. *Politické myslenie Novej školy. Občiansko – národný program Slovenských novín*. Bratislava: Filozofický ústav SAV, 222 s. ISBN 978 – 80 – 970494 – 7 – 8.
22. ZEMKO, P. 2014. *Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik ako i z príležitosti Valného zhromaždenia Haulikovho inštitútu v Trnave. Záhreb, Chorvátsko 14. – 16. mája 2014*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2014, 143 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 34 – 8.

23. Ján Palárik. *Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch. Veselohra v troch dejstvách*. 2015. Serbia: Liber Novus v spolupráci so spol. Ringier Axel Springer Slovakia v rámci projektu Nový Čas Knižnica, 2015, 63 s. ISBN 978 – 86 – 517 – 0274 - 0.
24. MAREČEK, M. – ZEMKO, P. 2016. *Životnými cestami Jána Palárika. Združenie miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou*. Trnava: Trnavská samosprávny kraj, 2016, 73 s. ISBN 978 – 80 – 89759 – 30 – 9.
25. TIMKO, M. 2017. *Palárik žije. Súborné dramatické dielo Jána Palárika*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 2017, 389 s. ISBN 978 – 80 – 972614 – 2 – 9.
26. ZEMKO, P. 2022. *Jánovi Palárikovi – dvestoročnému jubilantovi*. Trnava: Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 112 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 32 – 5.
27. ZEMKO, P. 2022. *Haulikov inštitút k Palárikovej dvestovke*. Trnava: Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 73 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 33 – 2.

Po Palárikovi sú pomenované:

1. Občianske združenia

- *Divadelno – spevácky súbor Jána Palárika v Majcichove (2004 – 2013), pretransformovaný v roku 2013 na Haulikov inštitút*

Erb Divadelno – speváckeho súboru Jána Palárika v Majcichove

- *Životnými cestami Jána Palárika v Rakovej (Združenie miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou)*¹³⁹

1. *Abrahám, okr. Galanta*
2. *Banská Štiavnica*
3. *Čadca*
4. *Divadlo Jána Palárika Trnava*
5. *Haulikov inštitút Trnava*
6. *Hoste, okr. Galanta*
7. *Hronské Kľačany, okr. Levice*
8. *Kysucké kultúrne stredisko Čadca*
9. *Majcichov, okr. Trnava*
10. *Opoj, okr. Trnava*
11. *Palárikovo, okr. Noví Zámky*
12. *Raková, okr. Čadca*
13. *Starý Tekov, okr. Levice*
14. *Štiavnické Bane, okr. Banská Štiavnica*
15. *Trnava*
16. *Trnavský samosprávny kraj*
17. *Veľké Kozmálovce, okr. Levice*

¹³⁹ MAREČEK, M. – ZEMKO, P. 2016. *Životnými cestami Jána Palárika. Združenie miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou*. Trnava: Trnavský samosprávny kraj, 2016, 73 s. ISBN 978 – 80 – 89759 – 30 - 9.

Erb združenia Životnými cestami Jána Palárika

1. ***Divadlo Jána Palárika v Trnave***
2. ***Obec Palárikovo***
3. ***školy***
 - *Cirkevná základná škola Jána Palárika v Rakovej,*
 - *Základná škola Jána Palárika v Majcichove,*
4. ***kultúrny dom Jána Palárika v Rakovej***
5. ***pamätné izby***
 - *Pamätná izba Jána Palárika v Majcichove*
 - *Pamätná izba Jána Palárika v Rakovej*
6. ***súťaže***
 - *Palárikova Raková - Národná súťažná prehliadka ochotníckych divadelných súborov s inscenáciami pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby*
 - *Palárikovi nasledovníci – písanie poézie, prózy na vlastnú tému ako i výtvarné stvárnenie témy*
7. ***Ochotnícky Divadelný súbor Jána Palárika v Čadci***

Palárikovské pamiatky

1.sochy

- *Námestie Jána Palárika v Rakovej*
- *Kultúrny dom v Čadci*

2.pomníky

- *Hronské Kľačany*
- *Majcichov – nad hrobom Jána Palárika na cintoríne*
- *Majcichov – na pôvodnom mieste pochovania Jána Palárika na cintoríne*
- *Majcichov – pred kostolom*
- *Palárikovo – pred Kultúrnym domom*
- *Raková – pred Obecným úradom*
- *Starý Tekov*

3.busty

- *Majcichov, v Pamätnej izbe*
- *Mestské divadlo v Žiline*
- *Raková, Základná škola Milana Mravca*
- *Trnava, Divadlo Jána Palárika*

4.obrazy

- *Majcichov, Pamätná izba (Peter Čambál)*
- *Majcichov, Pamätná izba (Irena Zemaníková)*
- *Raková, Cirkevná základná škola Jána Palárika*
- *Raková, Pamätná izba*
- *Trnava, Divadlo Jána Palárika*

5.poloreliéf

- *Čadca, Základná škola, Rázusova ulica*

6.pamätné tabule

- *Abrahám, na priečelí Obecného múzea*
- *Budapešť, v predsieni Farské hokostola sv. Terézie Avilskej v VI.obvode - Terezianum*
- *Hoste, na priečelí Filiálneho kostola*
- *Majcichov, na budove fary*
- *Majcichov, v predsieni Základnej školy Jána Palárika*
- *Majcichov, v predsieni farského kostola*
- *Opoj, na priečelí Obecného úradu*
- *Trnava, označenie na priečelí Divadla Jána Palárika*
- *Štiavnické Bane, na priečelí Farského kostola*

7.ulice

- *Banská Štiavnica*
- *Čadca*
- *Palárikovo*
- *Trnava*

8.námestie

- *Raková*

Záver

Náš patrón, sv. Ján Pavol II. vo svojej encyklike *Slavorum apostoli* 2.júna 1985 napísal: *Možno povedať, že prosba Kristovej veľkňazskej modlitby: "aby boli jedno", sa stala ich misionárskym heslom v duchu Žalmistových slov: "Chváľte Pána všetky kmene a národy." Pre nás, ľudí dnešnej doby, obsahuje ich apoštolát aj výrečnosť ekumenickej výzvy, t.j. znova budovať v mierumilovnom uzmiernení jednotu, ktorá v neskoršej dobe po ich smrti bola ťažko poškodená, a na prvom mieste jednotu medzi Východom a Západom. Presvedčenie svätých solúnskych bratov, že každá miestna cirkev je povolaná k tomu, aby svojimi vlastnými darmi obohacovala katolícku "plnosť", bolo v dokonalom súlade s ich evanjeliovým cítením, že totiž rozličné životné pomery jednotlivých kresťanských cirkví, nikdy nemôžu ospravedlniť nejednotnosť, nesvornosť a roztržky vo vyznávaní jedinej viery a v praktickom uplatňovaní lásky.*¹⁴⁰

¹⁴⁰ JÁN PAVOL II. 1985. *Slavorum apostoli*, 14. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/slavorum-apostoli>

LITERATÚRA A POUŽITÉ INFORMAČNÉ ZDROJE

- ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Evanjelizácia emeritného pápeža Benedikta XVI.* Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2017, 46 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 85 - 0.
- CZARNECKI, P. S. – HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. – ZEMKO, P. 2017. *Nuntii sunt testes. Osobnosť a svedok in Ars homiletica (Rhetorica ecclesiastica in Slovacia).* Warszawa: Warsaw Management University Publishing House im. Prof. Leszka J. Kryzanowskiego, 2017, 212 s. ISBN 978 – 83 – 7520 – 228 – 1.
- DEŽELIČ, V., st. 2009. *Kardinal Haulik nadbiskup zagrebački 1788 – 1869. Prigodom 140.obljetnice smrti kardinala Haulika (1778 – 1869 - 2009).* Zagreb: Glas koncila, 2009, 292 s. ISBN 978 – 953 – 241 – 197 - 3.
- DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869.* Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 1.vydanie, 208 s. ISBN 978 – 80 – 570 – 0842 – 2.
- DEŽELIČ, V., st. 2019. *Trnavský rodák kardinál Haulik záhrebský arcibiskup 1788 – 1869.* Trnava: Haulikov inštitút, 2019, 2.vydanie, 232 s. ISBN 978 – 80 – 973532 – 1 - 6.
- DORIA, P. 2015. *Il cardinale Ludovico Altieri. Vescovo di Albano (1860 – 1867). Prefazione di Marcello Semeraro.* Roma: Aracne, 2015, 140 s. ISBN 978 – 8854881822.
- HODÁL, J. 1923. *Ján Hollý. Jeho život – diela – význam a pamiatka.* Trnava, 1923.

- <https://www.catholic-hierarchy.org/>
- <https://zlatyfond.sme.sk/autor/97/Jan-Holly>
- <https://zlatyfond.sme.sk/autor/1/Jan-Palarik>
- *Katolícke noviny*, 24.júna 1854, s. 196 – 198.
- KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Slovenský rodák z Veselého na Trnavsku*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2017, 52 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 71 – 3.
- KLIMAN, A. 1971. *Štefan Moyses z hľadiska cirkevného*, s. 122 - 144. In: *Štefan Moyses 1869 – 1969. Zborník z vedeckej konferencie*. Martin: Matica slovenská, 1971, 173 s.
- KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA. 1996. *Kódex kánonického práva*. Trnava: spolok sv. Vojtecha, 1996, 937 s. ISBN 80 – 7162 – 061 – 0.
- MAREČEK, M. – ZEMKO, P. 2016. *Životnými cestami Jána Palárika. Združenie miest, obcí a inštitúcií s palárikovskou tradíciou*. Trnava: Trnavský samosprávny kraj, 2016, 73 s. ISBN 978 – 80 – 89759 – 30 - 9.
- MIKUŠ, T. 2012. *Zborník z konferencie Kultúra a národná identita, Trnava 23.mája 2012*. Trnava: Úrad TTSK, 2012, 299 s. ISBN 978 – 80 971062 – 2 – 5.
- MIKUŠ, T. - ZEMKO, P. 2015. *Moysesovo dielo v prospech Slovanstva. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Záhreb, Chorvátska republika, 5.októbra 2015*. Záhreb: Spoločnosť chorvátsko – slovenského priateľstva, 2015, 128 s. ISBN 978 – 953 – 97153 – 7 – 1.
- OSVALD, F. R. 1897. *Na konci roku. Kázne povedané od Štefana Moysesu, biskupa baňsko – bystrického. V storočný deň*

jeho narodenia z jeho rukopisov. Ružomberok: Tlačou Karla Salvu, 1897, 34 s.

- SEDLÁK, I. 2007. *Karol Kuzmány a Štefan Moyses v slovenských národných a cirkevných dejinách*. Martin: Matica slovenská, 2007, 241 s. ISBN 978 – 80 – 7090 – 839 – 6.
- VAJANSKÝ, S. H. 1936. *Život Štefana Moyses*. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, druhé vydanie, 1936, 195 s.
- VIKTORÍN, J. K. – PALÁRIK, J. 1858. *Concordia. Slovanský letopis*. Budín: Rychlotisk Martina Bagó, 1858, 386 s. In: https://books.google.sk/books/about/Concordia_Slovansk%C3%BD_letopis_Vydavатели.html?id=XERgAAAACAAJ&redir_esc=y
- VIKTORÍN, J. K. 1863. *Jána Hollého spisy básnické. So životopisom a správou o pomníku i spisoch jeho*. Pešť: Sklad Kníhkupectva Laufer & Stolp, 1863; Budín: Písmenami Martina Bagó, 1863, 432 s.
- ZEMKO, P. 1998. *Homiletický prínos F. V. Sasinka na Slovensku*. Martin: Beriss, 1998, ISBN 80 – 85582 – 03 - 1.
- ZEMKO, P. 2007. *Homiletické smernice. Z dejín homiletiky na Morave, v Čechách a na Slovensku*. Trnava: Dobrá kniha, 2007, 117 s. ISBN 978 – 80 - 7141 – 565 – 7.
- ZEMKO, P. 2009. *Radlinského hlásanie Božieho slova*. Banská Bystrica: Polygrafia Gutenberg, 2009, 119 s. ISBN 978 – 80 – 969886 – 2 – 4.
- ZEMKO, P. a kol. 2010. *Európan Ján Palárik*. Raková: Životnými cestami Jána Palárika, 240 s. ISBN 978 – 80 – 970299 – 7 – 5.

- ZEMKO, P. – MARKOVÁ, M. 2011. *Arcibiskupské gymnázium biskupa P. Jantauscha včera i dnes*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2011, 32 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 16 – 4.
- ZEMKO, P. 2012. *Základná homiletika a homílie na rok A*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2012, 228 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 19 – 5.
- ZEMKO, P. 2013. *Ján Nepomuk Palárik a jeho nasledovníci. Majcichovsko – trnavská štúdia*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 174 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 30 – 0.
- ZEMKO, P. 2014. *Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Cyrlometodskí nasledovníci – Haulik, Moyses, Palárik ako i z príležitosti Valného zhromaždenia Haulikovho inštitútu v Trnave. Záhreb, Chorvátsko 14. – 16. mája 2014*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2014, 143 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 34 – 8.
- ZEMKO, P. 2016. *Moyesovo záhradníctvo a ovocinárstvo*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2016. 9 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 55 – 3.
- ZEMKO, P. – MATÚŠOVÁ, I. 2017. *Ročenka Haulikovho inštitútu I. Od DDSJP k Haulikovmu inštitútu*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2017, 152 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 72 – 0.
- ZEMKO, P. 2019. *Tematické didaskálie podľa Františkovho Gaudete et exultate*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2019, 15 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 12 – 7.

- ZEMKO, P. 2019. *Zasadzovať sa za spoločné dobro, Trenčín 20.októbra 2018 (Zborník z vedeckej konferencie)*. Trnava: Ivona Matúšová pre Haulikov inštitút, 2019, 33 s. ISBN 978 – 80 – 89979 – 08 – 0.
- ZEMKO, P. 2020. *Kardinál Haulik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Trnava, 10.decembra 2019*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová pre Haulikov inštitút, 2020, 41 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 - 973532 – 2 – 3.
- ZEMKO, P. 2020. *Niektoré osobnosti dejín slovenskej homiletiky a slávnostné homílie*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 190 s. ISBN 978 – 80 – 89979 – 21 – 9.
- ZEMKO, P. – CZARNECKI, P. S. - ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. 2021. *Slovanský Mojžiš*. Trnava: Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 122 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 –80 – 89979 –22 – 6.
- ZEMKO, P. – CZARNECKI, P. S. – HERDICS, GY. - ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. – SNOPEK, P. 2021. *Povedať pravdu s úsmevom*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2021, 110 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 –80 – 89979 –28 – 8.
- ZEMKO, P. 2022. *Jánovi Palárikovi – dvestoročnému jubilantovi*. Trnava: Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 112 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 32 – 5.
- ZEMKO, P. 2022. *Haulikov inštitút k Palárikovej dvestovke*. Trnava: Pre Haulikov inštitút Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2020, 73 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 33 – 2.